

1. Nimic mai dificil, mai riscant ca alcătuirea unei antologii prin corespondență, în lipsa bibliografiei complete a operelor celor antologați și la discreția autoaprecierilor subiective, rezultatul fiind propriu-zis o culegere și nu o antologie (în greaca veche: anthos=floare și legein=a alege), desi ultimii ani au fost, editorial vorbind, ai culegerilor, ce reprezintă aproximativ o treime din totalul aparițiilor S.F., cum ar fi volumele colective „Alpha”, „O planetă numită anticipație”, „Nici un zeu în cosmos”, evenimente desigur mult așteptate de „antologați” și de critică, de cititori și de bibliofili etc. Excepția nu trebuie căutată prea departe, aceste volume reprezentând la ora actuală alături de „Almanahul Anticipația” unica posibilitate de ieșire la mare (=la public) a tinerilor autori cenacieri de valoare confirmată de numeroase premii, majoritatea negăsindu-și patronarea editorială locală favorabilă sau neputind pur și simplu preda un material calitativ suficient pentru încheierea unui volum propriu. Nici una din „antologiile” sus-amintite nu au reușit însă din păcate să câștige integral pariul valoric propus, parcurgerea lor, entuziasă la început, stîrnind nedumerirea ulterioară a lectorului prin incompleta, nefinisată, neomogenă și heteroclită pseudosinteză oferită, generatoare de îndoieli privitoare la capacitatea presupusă nativă, de Demiurg sau Alchimist a „antologatorului”, fin dozator de esențe și metale rare în vederea transmutării calităților individuale într-un diamant colectiv, eșec parțial ce-și are explicația sa, mulți autori nedepășind nivelul debutului (deci, încă, de neantologat!), debut preferabil într-un periodic literar și nu într-un prețios volum de editură, fiind adevărat, pe de altă parte, că prea puțini dintre ei au putut beneficia de aportul stimulat permanent al unei publicații de profil, dacă nu tipărită, atunci măcar xeroxată...

PRO PACE

2. Spre deosebire de celelalte surate, culegerea „Avertisment pentru liniștea planetei” are meritul deosebit de a fi dedicată în exclusivitate virfurilor așa-zisului „nou val”, în majoritate debutate colectiv în anterioarele apariții, din totalul de douăzeci și cinci de autori doar cinci avind la activ primul volum propriu (toți în aceeași solidă colecție „Fantastic Club”), fapt ce conferă volumului un caracter echilibrat, încheiat, unitar, mărturie a capacității de existență literară independentă de „monștrii sacri” de la noi sau de aiurea. Tot în favoarea acestei culegeri pledează mai realista reprezentare teritorială, desigur oricînd discutabilă și deschisă unei permanente îmbunătățiri, dar oricum stringent necesară reflectării mai juste a raportului de valori la nivel național, lucru îmbucurător și care trezește respectul, cu atît mai mult cu cît sintem puși în fața unui volum declarat-lematic, subseris militantisimului înalt-umanist pentru pacea lumii.

3. Fără a alătura lucrări excepționale, „Avertismentul...” înmănunchiază un florilegiu de proze bune și foarte bune, de o diversitate stilistică ce poate deconcerta pe alocuri, dar care poate satisface, deasemenea, toate gusturile, reflectînd însă, inevitabil, și unele scăpări autoriale. Rodica Bretin,

Mihail Grănescu și Alexandru Ungureanu semnează lucrări în genul micro-space-opera, rococo-fetice și pe alocuri baroce, dînd dovada unei fan-tezii și inventivități lingvistice care te cucerește atunci cînd nu îți trezește reținerea, nu atît prin exacerbata straniețate (căutată), cît datorită manifestărilor obsesive a unor lai-motive, expresie a unui prematur manierism. Ovidiu Bufnilă, Doru Pruteanu, Dan și Lucian Merișca zugrăvesc la modul direct-enunțativ reușite fresce post-cataclismice cu caracter de avertizare. Notă aparte în culegere fac timisoreni Dorin Davideanu și Silviu Genescu, cu lucrări denotînd un profund simbolism și o „elevată” conceptualizare; Lucian Ionica este prezent cu o povestire descriptiv-comportamentistă, ce pedalează puternic pe creionarea accentuată de caractere. Marcel Luca, un alt „intemeietor”, este prezent cu o lucrare ce nu iese cu nimic în relief din ansamblul celorlalte povestiri bune incluse, dar scrise și tensionate la modul tradiționalist-clasic, dacă putem vorbi de clasicism la acest gen literar născut odată cu revoluția industrială, gen al cărui clasici sînt încă, cei mai mulți, în viață.

Constantina Paligora, îngrijitoarea volumului, și-a onorat cît a putut de bine dificila sarcină asumată, de optimist Ucenic Vrajitor (re-) lansator de talente, reușind o reprezentativă sinteză a speranțelor și certitudinilor literaturii științifico-fantastice românești. Îi urăm succes și în continuare.

VOICU A. DAVID

*) „Avertisment pentru liniștea planetei”, o antologie de literatură de anticipație românească alcătuită de Constantina Paligora, Editura Albatros, Colecția „Fantastic Club”, București, 1985.

Antologic, Antologie...

Dacă am încerca să convingem o persoană că literatura S.F. merită un loc în rindurile marii literaturi, îndemnăm-o să citească gama largă a produselor de gen care apar în lume, am reușit desigur contrariul. Dincolo de povestirile de groază, polițiste sau erotice, folosite ca leac împotriva insomniilor, anticipația sintetizează visurile unei omeniri aflate încă în chinurile facerii unei noi lumi. Ea face parte dintr-un experiment efectuat la scară planetară, pe care doar îl intuim sau îl simțim (așa cum simte un copil creșterea unui dinte). O dată mai mult ne convinge de acest lucru antologia de față: un titlu foarte frumos, o copertă incitantă și o prezentare a volumului pe care am considerat-o ca un act de credință față de gen Emoționantă această pledoarie a lui Alexandru Mironov pentru ceea ce este mai pur și mai bun în noi Emoționantă și mai ales convingătoare.

Reintălim foarte multe nume cunoscute. Povestirile semnate de Mihail Grămesu, Alexandru Pecican, Lucian Merișca, Dănuț Ungureanu își merită locul în orice antologie a „legendelor despre viitor” (în special povestirea „Obiecte” atrage prin atmosfera de mister inițială în care ne introduce; deși gesturile și cuvintele nu vor să spună decât ceea ce se spun, ele sugerează o misterioasă lume paralelă a cotidianului generator de simboluri). Între acestea însă, repartizate destul de uniform și ocupând cam 40% din cuprinsul cărții, o serie de producții mediocre sau chiar slabe, care scot în evidență de multe ori lacune în cunoștințele elementare ale autorilor. Iată câteva „mostre” culese în timpul lecturii.

INCIDENTUL „...o valiză plină cu butoane și cadrane și al cărei capac era de fapt un ecran din care ieșeau două antene inegale...” Dacă interpretăm cuvânt cu cuvânt fraza de mai sus, înțelegem că prin ecranul aparatului sînt scoase două antene (inegale). Aparatul ar fi probabil destul de estetic, dar inutilizabil. Mai departe aflăm că dublul primarului 1 se defectează un tranzistor și își pierde memoria. Unui astfel de creier nu i-ar fi deloc ușor să încapă într-o clădire obișnuită și este cu atât mai puțin probabil să poată fi reparat cu ajutorul unui pistol de lipit, așa cum o face unul dintre personajele povestirii, declarînd cu nonșalanță: „Mă pricep”. Cît despre ideea povestirii, ce sentimente vă încearcă citind: „Marele desăcu spatele fetel, scoase de acolo un cordon și îl băgă în priză”?

ULTIMA INTOARCERE „...señilele magnetobusului aveau s-o străvească pentru a treia oară.” De obicei, pe stradă nu circulă autovehiculele pe senile, iar un magnetobus nu posedă așa ceva. Precizarea nu are alt scop decât de a ne asigura că femeia este făcută terel. Schimbînd decorați în care se desfășoară acțiunea, descoperim o naratiune clasică: „În cerc, tot mai aproape”, însă ce diferență între cele două! Între personajul lui Vladimir Colin și cel al povestirii de față, timorat și melodramatic, nu putem decât să-l preferăm pe primul.

RONDUL Obișnuită călătorie în timp, a cărei posibilitate personajul o înțelege imediat. Sintem informați despre amenda de care este pasibil cel care calcă florile (50 lei). În rest, nu ni se spune nimic.

ULTIMA MISIUNE A LOCOTENENTULUI ALF o acțiune incoerentă, care cade în descriptivism. Roboții învață „să se adapteze din mers situațiilor noi și să le poată face față”, însă „pipăie cu unde precum orbi drumul cu toiagul alb”, sistem atât de incomod încît, la prima schimbare a configurației terenului, unul dintre ei „se opri dezorientat în plin centrul culoarului”. Cu un asemenea tip de reacție, tipul acesta de robot putea fi bătut cu pietre, necum să extermină o întreagă omenire.

La un moment dat, autorul observă patetic poziția în care se afla capul unui robot: „...se bălăbănea ușor la stînga și la dreapta, lovit de palele de aer ale ventilatorului din tavan.” Desigur, mîșnăria, cum își numește autorul personajul anti-

pativ, e din metal, iar palele de aer... Și oare cum ar trebui să arate un lift orizontal? Dar să ne oprim aici.

Prozele, construite după rețete prestabilite, în virtutea unei „mode” efemere, se pierd într-o somptuoasă inutilă a decorului, tipică pentru paraliteratură. Dialoguri pline de înțelesuri ce se vor adînci, care însă nu ne transmit nimic, reiau idei din proze mai vechi și le denaturează, le schilodează printr-o insuficiență înțelegere a lor, ducînd la o complicare a situațiilor, pierdută definitiv în banalitate.

De ce „convițulesc” între copertile aceleiași cărți proze slabe cu proze foarte bune, punîndu-li-se și primelor, nejustificat, calificativul „antologic”? O antologie, prin însăși definiția ei, trebuie să fie o culegere de lucrări reprezentative, dar și un instrument de formare a gustului, deziderate pe care nu le putem omite. Atunci cînd ni se face desătinuiri ca „Eu am citit cîteva mii de povestiri de anticipație, am editat cîteva sute, am scris cîteva zeci”, nu se urmărește oare convingerea cititorului că selecția a fost întreprinsă de o persoană competentă? Faptul că sintem de la început asigurați că paginile acesteia sînt semnate de „specialiști în pus la microscop și la telescop viitorul” implică pe cel care le adună într-un act de modelare, educațional, care, prin consecințele pe care le are, n-ar trebui neglijat.

TRAIAN URDEA ■

* „O planetă numită Anticipație”, antologie de literatură științifico-fantastică alcătuită de Alexandru Mironov și Dan Merișca, Ed. Junimea, Iași, 1985.

În căutarea zeilor pierduți

Antologie de literatură de anticipație cu temă ateistă, volumul: „...poate părea eterogen, cu texte aflate la niveluri diferite de realizare”, după cum recunoaște coordonatorul ediției, Alexandru Mironov, în prefața cărții. Mai mult decît atît, el chiar este extrem de inegal. Volumul cuprinde 18 povestiri și schițe, majoritatea lor fiind scrise după 1950 (puteau fi și mai recente), realizate eterogen, de la „monștri sacri” ai genului pînă la amatori mai mult sau mai puțin înzestrați cu har, unii dintre ei, aproape debutanți.

O scurtă analiză statistică a lucrărilor permite cîteva constatări, sperăm, interesante:

Spațiul de desfășurare a acțiunii: pe Terra, 7; pe alte planete, 7; spre limitele Universului, 3; într-un univers paralel, 1.

Timpul în care decurge acțiunea: în viitor, 8; prezent, 2; trecut, 2; „trecut în viitor” (o lume primitivă, rezultat al unui război atomic din viitor), 1; atemporal, 5.

Idei s.f.: călătorie în spațiul extraterestru, 5; supercalculatoare puse să răspundă la o problemă fundamentală, 3; voiaj într-un univers paralel, 2; călătorii în trecut, 2; chirurgie temporală, 1; sistem complex cu cinci sori, 1; bombă cu hidrogen pe post de divinitate, 1; confecționarea Universului (la modul parodic), 1; extraterestru polimorf, 1; creier conservat și menținut artificial în viață, 1.

Conflict dramatic: conflict între aspirația umană spre absolut și limitele impenetrabile ale universului, 7; comportamentul absurd al divinității, 2; cleric fanatic în conflict cu indigeni inocenți, 2; cleric fanatic în conflict cu un calculator obiectiv, 2; savanți în conflict cu fanatici bigoși, 2; un robot în conflict cu un mistic ce refuză salvarea de la moarte prin chirurgie temporală; un constructor de sisteme solare în conflict cu un client nemulțumit; un individ în conflict cu prejudecățile semenilor săi, în fața realității tragice a războiului atomic.

Valoarea artistică este singurul element de necontabilizabil statistic, probabil deoarece atît creația literară, cît și talentul care o generează sînt elemente de o complexitate care tind către infinit.

În primul plan, Adrian Rogoz cu capodopera „Altarul zeilor stohastici”; un text dens, profund, plin de semnificații. Eduard Jurist — un excelent stil comic, dar prea puțin s.f. Gheorghe Păun — o acțiune condusă ferm și cu „suspense” spre un final surpriză. Ovidiu Bufnilă se remarcă prin umorul de bună calitate. Cristian T. Popescu — un text interesant, idei ingenioase, dar nu neapărat noi; puțină emoție infuzată în plus în subtext ar fi putut prinde bine. „Cunoșcătorii” lui Mihail Grămesu plutesc în generalități imponderabile. Eroul lui Victor Kernbach nu izbuteste să înțeleagă exact ce i se întîmplă nici măcar în final; nici cititorul, de altfel. În fine, cuplul Dan Merișca — George Ceaușu trimite un „Veznic Pelerin” prin universuri răsucite precum o scoică uriașă într-o butelcă Klein în căutarea „Zeiilor ce plîng”, aceștia nu sînt găsiți la adresa lăsată și, în compensație, apare într-un decor halucinant „Femeiadivis”. În rolul damei fatale. Rezultă un text contorsionat, prolix, confuz, haotic și, realmente, fără de nici un Dumnezeu...

Principiul global, volumul este util și demn de interes, ideea centrală este confirmată și nuanțată: zeii ca atare nu există nici pe Pămînt, nici în spațiul cosmic, nici măcar în universurile imaginare de autori. Dogmatismul și fanatismul eclesiastic sînt combătute cu argumentele rațiunii și ale științei, locul lor este ocupat de luciditatea unicului „zeu” de pe Terra, confruntat zi de zi cu sine însuși și cu creațiile sale: OMUL.

FLORIN CONTREA ■

* „Nici un zeu în cosmos”, culegere de texte de anticipație pe teme ateiste, selecția textelor și coordonare: Alexandru Mironov și Mihai Bădescu, Editura politică, București, 1985.

PRO DOMO

În numărul din 29 iunie 1985 al revistei „Luceafărul”, criticul și prozatorul Voicu Bugariu salută apariția „acestei interesante și serioase publicații specializate în literatura de anticipație”, care însă „apare atît de rar, încît recenzarea ei devine necesară”, tocmai deoarece „un avantaj al Paradoxului într-o eventuală comparație cu diverse fanzine din țară îl constituie atenția deosebită acordată teoretizărilor, precum și interpretărilor critice”.

Aproximativ o treime (pentru amatori unor statistici exacte: 36,45%) din sumarul numărului 8, august 1985, al revistei de literatură de limbă germană „Neue Literatur” este rezervat fenomenului science-fiction. Întîlnim aici un interviu cu scriitorul vest-german Herbert W.

Franke, care semnează și două proze scurte apărute alături de alte lucrări ale genului. Autorii? Nimeni alții decît Ray Bradbury, Stanislaw Lem, Ion Hobana și Silviu Gencu. Tînrul fan timișorean apare cu o povestire publicată în „Paradox '85”, „Doi silingi pentru Ringo Mendez”, în traducerea lui Helmut Britz, care își motivează astfel opțiunea în recenzia pe care o face fanzinului wellsist:

„Un punct luminos în deșertul schimbărilor de lume de după Einstein este Silviu Gencu; în locul obișnuitelor rînduri care plesnesc sub greutatea ideilor cosmice, izvorăște un limbaj comic, în care se simte din plin plăcerea de-a trăi într-o necredință totală față de principii. (...) „Revista revistelor” („Viața studențească”, 10 iulie 1985), rubrică semnată de criticul Traian Ungureanu, este în întregime consacrată

parcurgerii și analizei numărului 98—99 al revistei „Forum studențesc”. Din cuprinsul articolului, în care este apreciată favorabil activitatea colegilor noștri redactori, am reținut „pro domo” un scurt pasaj:

„Fascicola science-fiction a revistei este o foarte bogată punere în temă și exemplificare a fenomenului literaturii de anticipație”.

Suprema încununare a ultimului număr al „Paradoxului” a fost acordarea premiului pentru cea mai bună publicație de profil la concursul anual de literatură de anticipație tehnico-științifică, organizat de revista „Știință și tehnică”, manifestare integrată Festivalului Național „Cîntarea României” și dedicată Anului Internațional al Tineretului. Forța și maturitatea creativă a cenaclului „H. G. Wells” este dovedită și de faptul că doi dintre membrii săi și-au regăsit numele înscrise pe lista la-

ureaților și anume: Constantin Cozmiuc (premiul special al Uniunii Scriitorilor din România pentru povestirea „Așteaptă-mă în visul de mîine”) și Sergiu Nicola (premiul pentru pictură).

Palmaresul cenaclului în anul universitar '85—'86 mai cuprinde și premiile obținute de membrii săi mai tineri la faza finală a Festivalului Artei și Creației Studențești, secțiunea publicistică și creație literară (Galați, 3—4 decembrie 1985). Este vorba despre studentii Györfy György (premiul III, literatură de anticipație) și Traian Urdea (premiul III, literatură de anticipație), precum și de Voicu A. David (premiul III, text de brigadă).

PRO DOMO

Ciberanticipația ludică

(Despre interacția s.f.-ului cu minicomputerul)

La început, ideea părea trăznită, imposibilă și ușor ridicolă: o mașină să joace șah! Apoi a apărut calculatorul electronic și ridicolul s-a înlăptuit. Autorii de s.f. — visători incorrigibili — au continuat să-l înzestreze cu însușiri atribuite odinioară obiectelor magice din basm: vorbește, chiar în mai multe limbi, are grijă de casă, se mai și joacă cu copiii după ce li ajută să-și facă lecțiile, care sînt, bineînțeles, propuse tot de el.

În linii mari, acestea sînt calitățile cu care erau înzestrate calculatoarele în anticipația de acum două-trei decenii. Revoluția minilordinatorului din ultimii ani intrigă pînă și mințile infierbîntate ale autorilor, care își situau acțiunea într-un timp mult mai îndelungat decît i-a trebuit visului să devină realitate. Încă nu s-a isprăvit secolul și Arthur G. Clarke este consultat via computer la redactarea prin ordinator a scenariului filmului 2010... Apar primele filme în care imaginea este concepută cu ajutorul unui calculator: *Tron* și *The Last Starfighter* (Ultimul luptător stelar). Apar jocurile pe computer și odată cu ele un nou motiv s.f.

Computerul devine partener de joc în anii '70, știe șah, dame, chiar și poker cu cacialmale, mai puțin GO — încă rezistent la tentativele de programare. Decenul opt aduce creații specifice suportului electronic, sute de programe cu o tematică instructivă, de aventuri, deductive, de simulare, accesibile pe casetă sau, mai nou, pe discuri (floppy). Multe programe au ca motiv central teme devenite clasice în anticipație, majoritatea au o priză la public de-a dreptul surprinzătoare. *Ghostbusters*, de exemplu, realizează o cifră de afaceri comparabilă cu cea a unei fabrici.

Secretul acestui neașteptat succes ar putea consta într-o trăsătură ce singularizează acest tip de joc; el este un „joc interactiv”, care aduce un schimb de informații aproape total între program și jucător. O primă constatare se impune: jocul pe computer este diferit de jocul video „clasic”, deși are multe puncte comune cu acesta. El este generat de un program, are o complexitate crescută și se procesează într-un dispozitiv unic, care poate afișa practic un număr infinit de jocuri: minicomputerul. După cum era de așteptat, apar conexiuni reciproce între literatură s.f., din paginile cărora pare a fi coborît pe consolă, și scenariile după care se desfășoară acțiunea jocului.

În anticipație asistăm la o adevărată tendință de reunificare a imaginației cu capacitatea de a realiza lucrul imaginat („încă neseperate în cultura arhaică” — după Huizinga). Resuscitarea caracterului ludic este de natură să provoace o adevărată revoluție a imaginației, simulată pe un tărîm imaginar, acolo unde totul se poate modela pe un ecran (încă) bidimensional, și manifestată în planul lumii reale.

În primul rînd, proza s. f. se îmbogățește cu un nou motiv literar — parțial, o dezvoltare a temei computerele; în vogă prin anii '50-'60. *WARGAMES* este un prim exemplu. Un grup de tineri care se joacă cu microcomputerul pătrund în rețeaua informatică militară. Posibilitatea este reală, grație unor „modemuri” (modulator-demodulator) accesibile la prețuri rezonabile. *The last Starfighter* este de asemenea inspirat de aceste jocuri. Eroul se joacă la microcomputer, distrîndu-se cu simulări de lupte spațiale. De fapt, el este manipulat de către o planetă străină care îl folosește ca pilot de încercare și pentru propria apărare. *Tron* este o incursiune în lumea internă a ordinatorului, analoagă cu „inner world”, spațiul interior al psihicului uman din anticipația deceniului șapte. La noi, motivul apare în *Wargame* de Dan Ursuleanu, ca obiectivizare fantastică a imaginarului și în *Orașul* de Silviu Genescu, unde contactul cu extraterestrii are loc în interiorul jocului interactiv.

Acceptînd aprioric faptul că s.f.-ul este artă (totuși!), asistăm atunci la pătrunderea informaticii pe terenul acestui gen literar, care nu numai că ține pasul cu epoca, dar încearcă și să o depășească. Se poate constata cu ușurință și fenomenul invers: motive s.f. prezente în jocul pe computer. Fenomenul reprezintă de fapt o schimbare de optică; interacțiunea aproape pasivă dintre text și cititor este înlocuită cu o participare directă la acțiune. Există două modalități principale, două tipuri de jocuri aflate în relație cu s.f.-ul.

În primul tip sîntem puși în fața unui text ilustrat, a cărui acțiune este dirijată de către jucător, bineînțeles, în limitele programului.

„Ușa se deschide. Apare un robot.

1. Dialogați cu ajutorul ordinatorului.

2. Îl ucideți cu laserul!”

În cel de-al doilea tip, avem de-a face cu o simulare a unui zbor, a unor lupte stelare etc. Jucătorul devine eroul acțiunii, are la dispoziție comenzile navei, vede pe ecran o imagine a ceea ce ar presupune scenariul că s-ar vedea în realitate, trece prin încercările pe care într-un roman le-ar urmări pasiv. Întîlnim și aici o xenofobie cosmică specifică produselor de serie din s.f., o violență tipică largului consum, schematicismul acțiunii simpliste, dar cu priză la public, vecină cu kitsch-ul. Debutază „s.f.-ul informatic” printr-un kitsch? N-ar fi singurul caz. În definitiv, în comparație cu cinematograful, ne aflăm în stadiul primelor imagini luate de frații Lumière. Există însă și jocuri mai înscrupate, cu ar fi *Microbe*, conceput pentru

Apple-II de către un cuplu de programatori dintre care unul este chirurg. Acțiunea jocului este direct inspirată de cunoscutul film *Călătorie fantastică*, difuzat și pe ecranele noastre. Jocul respectă esența romanului de călătorie și de aventură; în-tors acasă, după ce a colindat tărîmuri fantastice și a ieșit învingător din confruntări dificile, eroul nu mai este același, călătoria l-a transformat, cunoștințele i s-au îmbogățit, orizontul este mai larg. La fel ca și în *Microbe*, salvînd pacientul, învingînd anticorpii și dificultățile călătoriei simulate, jucător-eroul se instruieste, se familiarizează cu informatica, indispensabilă în tehnologiile viitorului, ca și în cele actuale.

Familiarizarea cu claviatura minicomputerului este avantajul oferit de orice simulare-joc, chiar și cele din seria kitsch. Distanța între ele, însă, este aceeași ca între s.f.-ul bun și cel de duzină, distanța dintre arta-unică și produsul de serie, conceput pe bandă prin interconectarea unor secvențe tip: invazia, apărarea, exterul răuvoitor, stilul „trage și pe urmă întreabă”.

Viitorul jocului pe computer este strîns legat de evoluția microordinatorului, pe care însă cu greu o putem extrapola în mod veridic. Autorul s.f. poate totuși visa la „extraordinarul-de-milne”, capabil să formeze o imagine, creată integral direct în centrul vizual al creierului, practic imposibil de distins de percepția reală. Problemele implicate de această invenție fantastică — dar posibilă — se află astăzi în germen. Este jocul video nociv? Există opinii în acest sens, justificate de aglomerarea de jocuri, de distrugerii, de bombardamente, de invazii, de explozii atomice și de super-lasere; o întreagă avalanșă informațională, în care violența este dominantă, nu poate duce decît la violență, obsesia agresivității, nervozitate, labilitate psihică. În linii mari, aceleași probleme sînt ridicate și de către televiziune sau de către cinematografie. Filmul sau cartea comercială nu infirmă cinematografia sau literatura în ansamblul ei.

Între criteriile de apreciere a diferitelor jocuri, cel estetic tinde să devină din ce în ce mai important. Calitățile imaginii și ale sunetului devin factori hotărîtori în alegerea unui program de joc („logical” — dacă ar fi să adoptăm un termen francez), ceea ce înseamnă că, pe lîngă caracterul instructiv, stimulator și distractiv, apare și cel artistic.

Ne putem întreba chiar dacă nu ne aflăm în fața germenilor unei noi forme de artă, o „artă interactivă”, în care programatorul este artistul care trasează liniile generale în labirintul cărora se va rătați jucătorul activ. O nouă formă de a se exprima pe sine, datorată unei „porniri ludice” înăscute a omului, generatoare de artă, după cum observa Huizinga în legătură cu celelalte arte. Ciber-arte, artă generată (mai corect „asistată”) pe computer, și-au cîntat un drum către public în ciuda (sau grație?) caracterului ludic pronunțat; artistului îi revine sarcina selecției realizate pe baza unor programe cu funcții de o variabilă aleatoare. De fapt, avem în față primul hibrid de tipul „inspirație=om, transpirație=computer”, căci creativitatea este încă apanajul exclusiv al omului, iar fără program, mașina nu face doi bani.

Mașina inteligentă, autonomă, autoprogramabilă și autoperfecționabilă își anunță însă, discret, apropiata apariție...

Tinerii și literatura s.f.

S-a spus adesea, în diferite contexte, sub o formă sau alta, că proza s.f. este o literatură pentru tineret. La prima vedere afirmația pare de bun simț, dar la o privire mai atentă ea poate să nedumerească sau chiar să se găsească argumente pentru a-i nega adevărul. O modalitate literară oricare ar fi ea, nu se întemeiază pe vreo discriminare în privința vârstei cititorilor, iar dacă o asemenea relație preferențială apare totuși, avantajaj se vor afla cei ce posedă o experiență de viață și estetică mai bogată, nu invers. Cu alte cuvinte, nu există nici un motiv ca literatura s.f. să nu fie agreată în aceeași măsură de tineri și de cei mai puțin tineri.

Aceste speculații teoretice sînt contrazise (doar aparent, după cum vom arăta) de rezultatele unor anchete sociologice întreprinse printre cititori. Datele obținute pun în evidență o structură de vîrstă net dezechilibrată în favoarea tinerilor. Astfel, dintre cititorii pasionați ai genului, adică acea categorie de lectori „specializați” în s.f., aproape două treimi au sub 25 de ani; pe de altă parte, la bibliotecă, unul dintre cele mai solicitate genuri (dacă nu cel mai solicitat) de către tineri este s.f.-ul.

Faptele sînt fapte și trebuie să admitem că literatura s.f. este citită în primul rînd de către tineri. Dar acest lucru este oare suficient pentru a considera s.f.-ul drept o literatură ce se adresează îndeosebi tinerilor, o „literatură pentru tineret”? În fond, ce se înțelege prin această sintagmă? Dacă ea se referă numai la vîrsta medie a cititorilor și nu ne spune nimic despre opere, în afara unor ambigue sugestii peiorative, atunci este o formulă superfluă.

Dacă „literatură pentru tineret” se consideră acele lucrări care abordează o problematică anumită, specifică tineretului (care ar fi aceea?), prezentată într-o formă mai accesibilă, corespunzătoare vîrstei (? !), sintagma rămîne neclară și neadecvată genului s.f.

Neclară, pentru că noțiunea de „tineret” este prea largă și, în cazul nostru cel puțin, se dovedește inoperantă. Între licean și proaspătul absolvent al unui institut de învățămînt superior pot exista deosebiri însemnate în modul de interpretare a unui text literar. Ar fi necesare delimitări mai nuanțate, care să aibă în vedere nu numai vîrsta, dar și diversitatea preocupărilor și a nivelelor de înțelegere în cadrul aceleiași vîrste, subliniindu-se astfel complexitatea deosebită a fenomenului, ce nu poate fi definit doar printr-o simplă formulă.

Neadecvată, pentru că, înțelegă astfel, „literatură pentru tineret” se suprapune în parte literaturii destinate copiilor și celei de divertisment (aventuri etc.).

Neadecvată, și pentru că nimic nu limitează aria tematică sau nivelul literar-artistice al prozelor s.f. Există destule lucrări care o și dovedesc, ele adresîndu-se nu unei vîrste anumite, ci lectorului avizat, indiferent de anii pe care îi are. Aici se impune o distincție ce ne arată, printre altele, că nu există o contradicție reală între susținerea că literatura s.f. se adresează în egală măsură tuturor și faptul că tinerii sînt cititorii ei majoritari. Este util să deosebim între modalitatea literară s.f., înțelegă ca sumă de procedee literare și concretizarea în diferitele opere a acestei potențialități. Sînt realități de naturi și nivele diferite, dar avînd aceeași denumire, „literatură s.f.”, se naște o nedorită confuzie. Ca modalitate, literatura s.f. nu vizează un public aparte, în timp ce o operă sau alta se poate adresa cu precădere unei anumite categorii sau alteia. Această distincție operează și în privința valorii: dacă, să zicem, pînă acum nu s-au scris lucrări s.f. importante (dar ele s-au scris!), nu avem nici un temei serios să credem că nu se vor scrie de acum înainte. Nu genul în sine este cel care condiționează asemenea realizări, ci un anumit climat favorabil creat în jurul său, de exemplu o publicație poate favoriza apariția și dezvoltarea creatorilor autentici.

O problemă rămîne, de ce literatura s.f. este citită mai ales de către tineri sau, cu o întrebare complementară, cum de se întîmplă că s.f.-ul își pierde, în momentul de față, forța de fascinație odată cu maturizarea.

Se pot propune mai multe explicații, traducînd dimensiunile complexe ale receptării literare: s.f.-ul este o continuare pe alt plan a lumilor feerice ale basmului din copilărie, o disponibilitate mai mare pentru nou, un contact mai redus cu realitatea înconjurătoare etc., respectiv trecerea spre un alt tip de basm, mai puțin fantastic, îmbrăcat în haine mai „realiste” (de felul serialelor „Dallas” sau „Dinastia”), dorința de a-și vedea mai direct reflectată experiența proprie de viață, de a întîlni în literatură situații prin care a trecut, nemediate de vreo lume sau împrejurări fantastice, o scădere a receptivității la nou etc.

Dincolo de aceste adevăruri parțiale referitoare la publicul cititor, considerat statistic, există și cauze ce sînt de operă, subliniez, în de opere și de autori, nu de genul s.f. ca atare. Nostalgia primelor lecturi va rămîne, ba chiar emoția de altă dată va fi fiind căutată. Dar se va oferi oare prilejul retrăirii ei?

CONSTANTIN COZMIUC ■

LUCIAN IONICĂ ■

Toate strădaniile mele de a ridica valiza se soldară cu un eșec lamentabil. Ochii profesorului mă urmăreau distrași, cu o scîlpire ironică. Am dat din umeri. Pentru un om de vîrstă lui nu mi s-a părut o bagatelă bagajul acela. L-a cărat cu ușurință în timp ce mi-a definit propeneutic, locul și rolul ei în peisajul culturii moderne.

Ne-am oprit la o tonetă și profesorul a golit nici mai puțin de zece sticle de Cico. Picioarele îmi erau ca de plumb și pînă la facultate mai era cel puțin un kilometru.

Ajunsesem să blestem înclinația mea, către facetoate, către literatură și artă, spiritul meu, păgubitor, voluntar.

Trebuia să ne grăbim.

Profesorul însă nici nu se sînchisea, nu părea să fie un tip punctual, mai degrabă un desăvîrșit inocent. După o serie de întrebări năstrușnice despre: ce-ai face dumeata dacă te-ai afla în plin deșert sau dacă tatăl dumitale iu-

beste înălțimile, profesorul mi-a cerut un răgaz. Și-a deschis valiza și a scos din ea un manuscris. PROPENEUTICA. Singurul obiect aflat în valiză. Și-a notat ceva pe marginea unei foi apoi, mulțumit, a făcut cale-ntoarsă la gară. Mi-a explicat grăbit că sala era goală, că era așteptat acasă de un prieten pe care nu-l mai văzuse de foarte mulți ani și care în chiar clipa aceea picase de la un drum lung.

Mi-a strîns mîna cu putere și m-a privit în ochi.

Tatăl dumitale urăște înălțimile!

După plecarea trenului, întorcîndu-mă la facultate am aflat că sala în care trebuia să aibă loc întîlnirea se afla de două zile în renovare!

Am telefonat profesorului și i-am cerut explicații. Nu a reușit să mă facă să înțeleg. Dezlegarea se afla în denumirea noii sale discipline. Raportarea la

fință prin anticipare, condiționarea prin trecerea sub tăcere a cauzelor!

Seara tîrziu, asaltat de un grup furios de studenți m-am refugiat pe terasa casei noastre. Să le explic, să-l conving, un profesor de nouăzeci de ani se poate îmbolnăvi ușor de gripă.

PUNCT.

Cocoșat pe acoperiș, verde la față, tatăl meu încerca pentru a o mia oară să cîștige un pariu împotriva propriei sale fințe.

Ea însă, fința, datorită unor cauze obscure refuza să se lase învinsă.

I-am făcut tatei o cafea tare și l-am rugat să coboare. Nu ne-am spus mare lucru dar mi-a trecut prin cap că, dacă m-aș fi găsit în plin deșert aș fi încercat cu orice chip să-mi iau zborul prin vîzduh.

În asta consta probabil esența propeneuticii.

PUNCT.

Pe prietena mea n-o mai vizitasem de foarte multă vreme. De patru ani nu mai știam nimic despre ea. Lucru surprinzător pentru noi, care, pe vremea cînd eram colege de școală, ne întîlneam după-masa cel puțin de două ori pe săptămîină. De cele mai multe ori mergeam eu la ea. Îi admiram casa bine construită, curtea mare, plină de bujori și, mai ales, grădina de căpșuni din spatele casei. Stăteam acolo amîndouă ore întregi, nu ne deranja nimeni și ne povesteam tot soiul de nimicuri sau făceam planuri de viitor.

Azi mi s-a făcut un dor cumplit de zilele de demult, de Coralia. Aș dori foarte mult s-o întîlnesc. Este doar ziua mea.

Doamne, de cîte ori am bătut drumul acesta! Îi făceam uneori în zece minute, numai ca să ajung mai repede. Acum au trecut deja douăzeci și n-am depășit nici măcar drumeagul pietruit. Mai am cîtiva pași pînă la el. Mă-ncearcă o plăcere nebună, reîntreie sentimentul fetei de 12-13 ani care aleargă cu nerăbdare din închisoarea blocului spre libertatea cîmpului și a rîului. După casa asta mare mai urmează una verde, apoi dau colțul, traversez străduța și, la numărul 7, mă întîmpină casa Coraliei. Poarta e închisă, iar în cutia poștală se odihnește un bilețel: „Sîntem la mare. Ne întoarcem peste trei săptămîni”. Cele două propoziții mi-au tăiat avîntul, totuși nu vreau să părăsesc acest loc fără să revăd măcar grădina prietenei mele. M-am hotărît să aștept întinericul ca să pot sări poarta și să mă furîșez. Pe stradă nu mai e nimeni. O pornesc în josul ei, pînă ajung la marginea orașului în cîmp. După cîtiva pași mă și aflu tolănită pe larba moale.

Din nou lîngă casa ce poartă numărul 7. Să nu fie chiar nimeni acasă? Întinericul a pus stăpînire peste tot. Sar poarta fără prea mare greutate și, cu pași de pisică, mă îndrept spre ușa care dă în grădină. Sînt nevoită să aprind un chibrit ca să-mi dau seama unde se află. E chiar în fața mea. Deasupra ei, pe o tăbliță de lemn, o inscripție: „Poiana sufletelor”. N-o mai văzusem.

Apăs pe clanță și intru. După primul pas simt cum mă cuprinde răcoarea încăperii. E o beznă grea. Mai aprind un chibrit. Mă dezmeticesc repede. Pe o mîsuță, o luminare într-un sfeșnic.

Mi se pare că aud pași. Cine poate fi acolo? Din nou ceva... risete... parcă

Antuza Egheer Poiana sufletelor

din partea stîngă. Ridic reflex lumina-rea și privirea mi se oprește pe un tablou care atîrnă în aer. Din el îmi zîmbesc patru chipuri de paji. Îmi fac semne cu mîna. Aștept o explicație. Cel patru își scot pălăriile și mă salută cît se poate de respectuos.

— Eu sînt Fericirea, îmi spune primul. Faci ce poți ca să-mi dai de urmă, dar cînd mă găsești îți par prea scurtă și atunci...

— Atunci apar eu! Sînt Tristețea. Pentru trei zile de fericire îmi plătești tribut amar de lacrimi.

— Dar nu te pierzi, pentru că urmez eu. Mă recomand! Speranța. Zile întregi ești năpădită de amărăciune, însă sperii mereu la revenirea fericirii pînă cînd...

— Pînă sosesc eu. Sînt Ura. Nu mă cunoști prea bine. Noi sîntem cele patru verigi din lanțul care te leagă de oameni, care uneori te sugrumă.

String puternic sfeșnicul în mîini. Pajii au început să se scîlîmbăie. Îi privesc cu uimire și, într-un tîrziu, îmi dau seama că-mi indică o direcție: dreapta mea. Îmi întorc capul, ca să zăresc ceva ce nu cred c-am să mai văd vreodată: o mulțime de oameni necunoscuți, bărbați și femei, fantasmă nude care rid strident, cîntă, fumează, goleso pahare sau bat cărțile. Ochii le ard în orbite, iar mîinile lor se întind spre mine.

Tremur. Trebuie să se termine odată, trebuie să plec, nu-l decît închipuire.

Mă trezesc înconjurată de imenși copaci răsturnați, stîlpi prăbușiți unii peste alții, mormane de cărămizi, nisip, praf și o liniște lugubră. Casa Coraliei dispăruse împreună cu tot ce-o înconjura. Refac traseul obișnuit pînă acasă. După vreun sfert de oră bănuiesc că sînt în locul unde ar trebui să fie locuința mea. Și aici, peste tot, ziduri sfărîmate de pietre masive se contopesc cu cloburi de țigle și praf. Îmi cuprind capul în mîini. Printre lacrimi mi se pare că zăresc o bucată de hîrtie îngălbenită de vreme:

„Un sincer și călduros «La mulți ani!» de pe litoral.

Te sărută cu mult dor,
Coralia”.

Din nou, risete! Unde le-am auzit? Acum, însă, nu mai am nevoie de nici o explicație: în fața mea apare o ușă. Apuc clanța ca pe o salvare, am ieșit și mă proplesc cu spatele de ea. Ochii mi se agită de tăblița de lemn pe care stă scris: „Poiana sufletelor”. Îmi dau seama că soarele tocmai răsărea, că e un cer senin și că mă aflu în curtea prietenei mele. Sar poarta. Tiptil, fără să mă uit în urmă, mă îndrept spre casă cu pași uriași.

E dimineață de-a binelea cînd ajung în fața ei. În cutia poștală mă așteaptă un plic. E o felicitare!

„Un sincer și călduros «La mulți ani!» de pe litoral.

Te sărută cu mult dor,
Coralia”.

Lucia Török

Părintele

Atmosfera rămînea în continuare încordată. Polemica se transformase în ceartă; oamenii de rînd nu puteau înțelege ce se întîmplă de fapt, dar urmăreau totul cu ochii așizi și curioși, cău- tînd să treacă dincolo de aparențe.

Situația fără precedent pusese Biserica în mare dificultate. Evoluția științei și mai ales dezvoltarea intensivă a industriei calculatoarelor submina însăși existența ei ca instituție. Se lansase lo-zinca: „Mașina e perfectă, mașina nu poate greși!”, iar sfinții părinți se vă-zură nevoiți să recunoască scăderea per-manentă a numărului de enoriași.

Adversarii afirmau că în acea peri-oadă religia ajunsese într-un asemenea impas încît cei ce-o propovăduiau n-aveau altceva de făcut decît să-si

arate unul altuia calea pe care trebuiau s-o urmeze întru dobîndirea vieții veș-nice. Se tipăriseră cărți de popularizare a științei. Se ajunseseră la înzestrarea fie-cărei familii cu cîte un calculator infai-libil, astfel încît predicile strălucitoare aveau un ecou tot mai redus în rîndul maselor. Dacă n-ar fi apărut atunci Pă-rintele. Biserica ar fi devenit în curînd martora propriei sale agonii.

I se făcuse o publicitate uriașă. Sute de afișe viu colorate se puteau zări pre-tutindeni. Publicațiile bisericești nu mai scriau decît despre el.

Părintele predica mereu în același loc și la aceeași oră. O mulțime de oameni veni să asiste la înalta predică, iar ad-versarii se văzură nevoiți să recunoască ingeniozitatea de care Biserica dădea încă o dată dovadă. Nu puteau să nu rămînă surprinși. Ca și în multe alte situații precedente, Biserica adoptase același principiu ca și al inamicilor: „Mașina nu poate greși!” Părintele constituia dovada concludentă. Con-struit într-un scop bine determinat, Pă-rintele își îndeplinea cu sîrg datoria de îndrumător pe drumul credinței, iar oa-

menii se adunau cu sutele să-l poată vedea.

Cînd începea să vorbească, liniștea se întindea peste puhoiul de mase tălă-zuind și doar vocea lui se rostogolea peste capetele plecate. O voce, e drept, cu inflexiuni metalice, dar atît de caldă în clipele povestirii întîmplărilor bi-blice.

Dorința se îndeplinise și sfinții părinți se puteau felicita. Își pomeneau trium-ful în toate conferințele de presă. Do-vediseră lumii că o mașină nu poate crede în Dumnezeu atîta vreme cît nu este lăsată să cunoască scrierile sfînte, cît nu este lăsată să creadă.

Părintele își petrecea tot timpul stu-diînd. Fotografii îi tulburaseră singură-tatea și sute de imagini înfățișîndu-l adîncit în lectură invadaseră revistele și ziarele.

Biserica marcă în acea perioadă o creștere numerică atît de accentuată a membrilor ei, încît trebui să aloce fon-duri necesare ridicării unor noi lăcașe de cult, capabile să ofere adăpost mul-țimii celor ce-și căutau refugiu în dreapta lume a credinței.

Într-o zi, părintele nu apărui la cea-sul obișnuit al predicii. Oamenii îl aștep-tară cîteva ore, dar el nu veni. Se îm-prăștîră apoi căutîndu-l și, în afara orașului, în mijlocul unei cete de copii, îl găsiră povestînd, culgînd flori și prînzînd fluturi.

Convocat de către consiliul ecumenic să dea seamă de comportarea sa, Părin-tele recunoscu, în fața gazetarilor uluiți și a mulțimii, că Dumnezeu nu există și că viața omului e frumoasă și și-o rînduiește singur.

Atunci l-au încurat într-o încăpere și au cerut mulțimii să hotărască ce pe-deapsă i se cuvine.

În ziua aceea, pe care mai apoi o proclamă sărbătoarea sfîntă închinată victoriei Bisericii împotriva ereziei, oa-menii se adunară. Îmbrăcați în veș-minte din pînză de sac, își aprinseră torțele, alcătuiind o impresionantă pro-cesiune. Către prînz îl scoaseră în piața publică, întonînd pioase rugăcini pen-tru salvarea sufletului. Și-l arseră pe rug.

Totul a început în ziua în care m-am angajat ca psiholog la Spitalul de boli nervoase. Acceptasem postul la insistențele directorului, un savant de renume internațional.

Poate nu aș fi avut curajul să istorisesc cele ce urmează niciodată dacă nu aș fi fost susținut moral tot timpul de soția mea, cunoscută și îndrăgita scriitoare de literatură pentru copii, Tatiana Spiridonovna.

ncă de a doua zi am trecut la testele de rutină. Mi-a atras atenția, în mod deosebit, un individ bărbos și cordial, care, născut în spital, în urmă cu mulți ani, din doi părinți bolnavi, se dovedise atins congenital și nu mai părăsise niciodată așezământul.

Subiectul era dotat cu o inteligență ieșită din comun (de altfel doborâse toate recordurile în topul personal pe care îl țineam la zi), cu o sensibilitate la fel de mare și aș zice chiar — dacă

Era o ploaie lentă, lipsită de agresivitatea ploilor de vară, dar care știa să macine. Simțeau uneori focul din barăile lor încălzite prin suflul unor imagini răzlețe care apăreau și se dizolvau în apa și spaimele din jur. Locotenentul se opri să-și lege un șiret de la bocancii de zbor. Adjutantul vru să treacă pe lângă el, derapă în noroi și căzu cu un plescăit cleios și neplăcut. În alte împrejurări, imaginea unui adjutant aviator din Corpul I Aerian zăcînd în fund prin mocirlă, după ce aterizase acolo în circumstanțe puțin elegante, ar fi stîrnit cel puțin zîmbete și unele comentarii critice, dar acum locotenentul își permise doar o privire încărcată de o ironie voalată.

— Să știi că nu ești obligat să rămii așa, îi spuse el pe un ton neutru, de parcă i-ar fi comandat „repauș”. Urmă un al doilea plescăit, mai înfundat, și automatul adjutantului dispăru în noroi ca o reptilă sătulă și leneșă.

— Eu nu mai car porcăria asta, îmi adjutantul ștergîndu-se de noroi cu frunza enormă a unei buruieni îngreunate de ploaie, ca toată vegetația din jur. Într-un mediu în care oboșala și războiul făceau posibile evenimente ciudate și amenințătoare, să-ți arunci arma echivala cu o sinucidere curată sau cu o ticneală evidentă. Locotenentul califică asta drept indisciplină și-i ordonă adjutantului să-și culeagă arma și s-o ia din loc.

— Ar trebui s-o demontez și s-o curăț, făcu adjutantul, patinînd în urma lui.

— Asta ar însemna să ne și oprim, îi aruncă locotenentul peste umăr. Nu cred că ai fi capabil să demontezi totul din mers, să cureți fiecare piesă și să montezi apoi totul la loc. Sintem la cîțiva kilometri de linia frontului și e de presupus că există patrulă de control. Adjutantul lăsa ploaia să curgă în locul oricărei replici. Drumul pe care-l străbăteau părea lung și numai dorința de a evada din teama și incertitudinea ce se întindeau peste locurile acelea îi țineuse în picioare.

Teama și incertitudinea existau de cînd lumea, dar războiul le nuanța. Mășlăuiau printr-un mediu înecat de apă, iar fîșitul ploii umplea tăcerea.

La un moment dat, locotenentul auzi un clinchet sec în spatele său și, întorcîndu-se avu surpriza să-l vadă pe adjutant legat la ochi cu eșarfa de zbor sub care se contura un zîmbet triumfător și năfîng.

— Am demontat automatul cu ochii închiși, domnule locotenent, făcu adjutantul la capătul unei tăceri unde se amestecau stupefacția și oroarea celuilalt.

— Dacă te găseau nemții așa, ai fi fost numai bun de înoușcat, observă locotenentul dincolo de zîmbetul satisfăcut al adjutantului. Și ce ai vrut să-mi demonstrezi cu asta? continuă el. De așa ceva este în stare orice infanterist, dar ăla cel puțin are destulă minte s-o facă în poligon și nu în spatele frontului înamic. Trece în fața mea, zise locotenentul după o pauză.

— Mă simțeam ca într-o pădure oarecare, rosti adjutantul. Ca atunci cînd, legat la ochi, îmi căutam colegii de joacă, adăugă el cu gîndul transpus în imagini depărtate. Și tot ca atunci, am simțit orice mișcare. Se opri doar cît să-și ștergă nasul cu eșarfa care-i atîrna acum la gît. În pădurea asta nu se mișcă nimic, locotenente, zise el. Doar noi. Și pîrlul ăla afurisit.

Locotenentul se dădu la o parte ca să-l facă loc.

— Ești iresponsabil, mormăi el ca răspuns. Asta nu mai e jocul de pe vremea cînd erai puști, înțelegi? zise sîrînd peste niște pietroale care se înșirau ca niște lespezi dintr-un cîmîțir uitat și acoperit doar de plînsulul tărăgănat al ploii. În lipsă de alte lacrimi.

Alexandru Pecican Spitalul

termenul în acest context nu ar părea forțat — cu o înțelepciune magistrală.

L-am privit cu mirare și l-am întrebat cum se face că un om atît de dotat e ținut într-un ospiciu. Mi-a răspuns că totul se trage de la încăpățînarea lui de a susține adevărul. L-am întrebat despre ce adevăr este vorba. „Acela că sînt Leonardo Da Vinci”. Am înțeles totul, dar, conform unui bun

sfat, l-am întrebat în continuare, prefăcîndu-mă că nu înțeleg, ce îi deranjează pe doctori. „Ei susțin că cel care mă cred eu a murit de foarte mult timp”.

Nu avea rost să-l contrazic, l-am îndemnat să-și vadă în liniște de treburi și să nu pună la suflet nimic. M-a invitat la el, ca un fel de recompensă pentru încrederea și înțelegerea de

Silviu Genescu Adio, Lizette !

— Este tot un joc, făcu adjutantul peste umăr. Și tot ca atunci mi-e teamă să nu rămîn singur. Se strecura, ușor aplecat, printre umbre și forme confuze, estompate de valul de apă care se scurgea din cerul îmbibat cu cenușul și tensiunea apăsătoare a unei zile de toamnă și de război. Pe fața locotenentului apa formase o peliculă care-i mulase orice expresie. Totuși un zîmbet reuși să-și facă loc sub masca aceea de umezeală și de extenuare.

— Corect, zise el, e tot un joc. Dar riscurile sînt definitive. Și te asigur că n-ai să rămîn singur. Eventual invers.

Nu-și mai vorbiră multă vreme. Asta pînă cînd apără casa. Se opriră nervoși și surprinși, revitalizați de emoție. Se adăpostiră sub crengile împreunate într-un efort neputincios de a rezista rafalelor de ploaie. Priveau casa de la distanță, încercînd să surprindă vreo mișcare dincolo de zidurile tăcute, spălate de apă. Casa avea o giruetă la capătul unei țije lungi care se împotriva cerului mohorit și acaparator. Era coșul clasic, plantat acolo ca să se întoarcă în bătaia vîntului și să scriștie la un an după ce a fost instalat acolo.

— Nu pare casa pădurarului, zise locotenentul.

— Nici casa vrăjitoarei din „Hänsel și Gretel”, observă adjutantul. Un colac, o casă părăsită..., murmură el. Ar trebui să vedem. Ajunseser în starea care-i anesteziaze instinctele obligatorii. Care favorizează deciziile nebunești, saltul peste groapa cu lei sau nimic. O anestezie senzorială.

Casa nu respira. O casă locuită de găgă totdeauna un zgomot propriu celor din ea. În casa X ușile se trîntesc toată

ziua sau în casa Y la anumite ore se aude mașina de cusut sau cineva cîntă pe înserat la pian. Chiar dacă ai casei sînt plecați, lucrurile par să aștepte.

În casa aceea din lumină, nu părea să se fi cîntit nimic de multă vreme. Ferestrele și ușa de la intrare erau ferecate cu scînduri sub formă de X, interdicție vizibilă și neliniștitoare. În casa aceea lucrurile păreau să nu aștepte pe nimeni. De foarte multă vreme nu se mai trîntise o ușă acolo, își zise locotenentul. Adjutantul era învîluit de gînduri optimiste care-l făceau să-și mențină un zîmbet voalat, în pofida oboselii și a surprizei.

— Ne-am putea usca puțin, propuse el făcînd un semn spre casă.

— Da...

— Sînt curios cine a stat în casa asta, făcu adjutantul privind țintă ferestrele baricadate cu scînduri.

— Iar eu sînt curios de ce-i tocmai aici. Asta-i mai mult un conac decît casa pădurarului. Hai să mergem, rosti locotenentul înfîșîndu-se în jacheta de zbor.

Pe măsură ce se apropiiau, descoperiră că ușa era marcată cu o cruce albă între brațele X-ului din scînduri. Vopsea (sau varul) cursese, iar crucea avea aspectul unui simbol păgîn încrustat în timp și în tăcerea definitivă sub care i se păstra semnificația. Probabil că cei ce făcuseră crucea aceea fuseseră extrem de grăbiți, se gîndi locotenentul. Se opriră amîndoi în același timp.

— Acum sîntem siguri că nu este nimeni acolo, rosti adjutantul fără să-și mute privirile de pe fațada casei. Și acum știm și de ce au plecat, adăugă

care am dat dovadă. Mi-a spus că, fiind cel mai vechi în stabiliment, are o cameră separată pe care a transformat-o în atelier și că nu primește pe nimeni să-i calce pragul.

În încăperea destul de mare și bine luminată erau îngrămădite tot felul de instalații și mașini din lemn, care mai de care mai complicate. Lingă fereastră, pe un trepied, aproape gata — MONA LISA. Am zîmbit. Trebuie să recunosc însă că părea o copie fidelă. Am început să mă minunez și să o laud. Bolnavul a luat o pensulă și, cu o mină sigură, a început să finiseze cîteva detalii. Abia atunci am remarcat amănuntul și, mirat, l-am întrebat cum poate picta cu ochelari fumurii. Mi-a răspuns că-i poartă fiindcă i-au fost impuși de direcția spitalului, dar că, atît cu ei, cît și fără ei, îi este tot una, el fiind din naștere ORB.

privindu-l pe locotenent. O luă apoi din loc. Locotenentul scoase din buzunar ultima tablă de ciocolată din rația de supraviețuire și-i rupse staniolul cu dinții.

— Cred că am să dorm pînă la sfîrșitul războiului, rosti adjutantul în timp ce desfăcea scîndurile cu pumnalul din teaca de la sold.

Locotenentul dădu din cap privind automatul sprijinit de perete. Se aplecă să-l ridice.

„Lizette ! M-ai băgat în rahat și asta confirmă vorba aia de duh, care spune că n-ai nevoie decît de o femeie pentru un surprinzător de lung șir de nenorociri. Probabil că n-o să ne mai vedem niciodată, iar scrisoarea asta, dacă va fi găsită, va fi în mod sigur o interesantă piesă de muzeu. Fir-ar să fie ! Aveau dreptate poezile puse în circulație pe seama casei ăsteia. E un loc rău fumat, ocolit, țărani din Bergeron sur Glänne evită să intre în ea, ar dărîma-o, dar n-au curaj. Se spune că dispăre la fiecare 100 de ani, dar nimeni nu știe unde. Eu știu, Lizette. Pe pielea mea. Cred că asta s-a întîmplat imediat după ce ai plecat. În orice caz, la început n-am sesizat mare lucru. Dormisem. Se făcuse dimineață și te așteptam. Apoi dinspre nord s-a auzit o canonadă puternică, a durat peste două ore. Prin fața casei au trecut o grămadă de călăreți care strigau „Vive l'Empereur !”, maniere tipice pentru primul Imperiu. Credeam că visez.

Acum îl înțelegeam pe Wellington cînd a spus : „Deie domnul să vină noaptea sau Blücher !”. Cred că ajunsesem lingă Austerlitz. Între timp s-au întîmplat și altele. Nu mai am curaj să cobor pe scări. Am halit toate conservele, am băut supă din termos, termin și cartușul ăla de Gitanes. Nu știu unde am să ajung sau, mai precis, CIND am să ajung. Trăiesc de trei zile într-un hamac, înconjurat de cutii goale de conserve și țin pe burtă o geantă cu 750 000 de franci noi pe care o mîngîi ca pe o pisică. Pot să mă șterg undeva cu ei. Ieri seară a trecut o căruță prin fața casei, clopotele băteau, pe scurt, zgometele prezentau aspectul unei străzi desfundate și circulare. În special de convoaie mortuare. Te-ai prins, nu ? S-a schimbat cadrul, timpul, scenariul... Eu... Bricheta aia nichelată primită cadou de la tine reflectă o mîtră pe care bunul simț mă obligă să refuz s-o recunosc ca fiind a mea. O căruță a oprit în fața casei și cineva a întrebat din capul scărilor dacă este careva acasă. A pus întrebarea în engleza aia prăfuită din pieselele BBC-ului. Au plecat, dar nu înainte să-mi bată ușa în cuiș și să împrăstie un damf de tîmție. Bolboroseau litani în latină. Cred că le era frică de ceva, Lizette ! Și mie mi-e frică, groaznic de frică. Dacă-l trecea vreunui prin cap să urce, îl găuream. Ai uitat automatul ăla, Lizette... Său trebuie să cred că mi l-ai lăsat ? E bine. Încă mai sper să urci tu prima. Mai bine mă predam atunci pe aeroport. Mi-ar fi dat vreo zece, cincisprezece ani și apoi... gata. Așa sînt condamnat la un periplu continuu într-o direcție necunoscută. Totul are acum doar o singură nuanță : groaza de ziua de mîine. Nu știu ce mă așteaptă la ieșirea din casa asta. Nu știu unde am ajuns, în ce secol sîntem. Acum este liniște. Plouă. Încontinuu, și asta-mi toacă nervii. Îmi vine să urlu ! Am auzit iar tunuri în depărtare. Astăzi am auzit și motoare de avion. Cine cu cine ? Nu cred că sînt manevrele de toamnă. Tirul era prea dezlinat și vîlăguit. E un front obosit, întreținut de soldați care s-au săturat și ei.

Lizette ! Inchei aici. Cineva este jos la ușă. A început să desfacă zăvoarele montate de ăia cu tîmția.

Adio, Lizette ! Și du-te dracului !

Ovidiu Pecican Magazinul de tigri

Intră în încăperea spațioasă înconjurată de plase și verdețuri, Wong-wong se opri o clipă în ușa. Aceasta veni și se închise etanș în urma lui. Înăpărea era igrasioasă. Printre crengi, aerul umed și artificial al zidurilor îi făcea loc ostil.

Înaintă puțin printre movilele clădate, acoperite cu țărâ artificială, ce învadau poduana. Tot ceea ce-l înconjură îl umplea de o nemulțumire adâncă, organică. Simțea ceva pipărit și acru în același timp, plătind în aer și împingându-l în pielea. Spaima. Alergă încă vreo cîteva metri, băindu-se cu pumnii în cap, încercînd să se descolteze de acest sentiment.

Auzi un pîit sorotit coră-l opri pe moment în loc. Apoi plasele se îndepărtară în cîteva locuri din marginile înăpărit și apărură patru oameni, răgînd stîmbru, cu sările fremătînd și ochii mișcîți amenințător. Pe trupurile lor goale, tatuaje întinse, tărcate, înneau loc într-un fel grotesc grozilor. Claua de păr lucie și făcea și mai înspăimîntător.

De cum îl zăriră pe Wong-wong, răgetele lor deveniră mai înverzinate. Apoi porniră în gonă, în patru labe, spre el.

Tipind acuzăți de gaoză, Wong-wong tăcu să alerge spre celălalt capăt al încăperii, dar și dintr-acolo venea în salivă furibundă un om din același cîșat. Privi repede în jur, auzind de cîteva ori pe loc. Se afla pe o colină. Ceva mai înaltă se ridică o stîncă special amenajată. Wong-wong n-avea de unde să știe asta. Încor-

dindu-și toți mușchii, Wong-wong făcu prin aer un salt temerar. Mîinile sale păroase se agătară cu un efort imens de una din marginile stîncii. Rămase balanșînd deasupra unei trape deschise, cître un subsol din care zeci de oameni țărcoți, cu ochii mișcîți, răgeau nerăbdători. Într-un timp, doi dintre urmăritorii săi urcaseră pe colina pe care el tocmai o părăsise, iar alții doi încercau în zadar să-și facă loc printre pietrele de la poalele stîncii.

Picioarele lui Wong-wong dădău în sfîrșit de o suprafață de sprijin. Propinșu-se cu amîndouă, trăgîndu-se cu brațele în sus, Wong-wong reuși să se cațore pe culmea stîncii.

Seoase un tipăt scrișnit de victorie. Chiar atunci însă, unul din oamenii țărcoți de la poale reuși să-și salte trupul deasupra peretelui abrupt, la numai cîteva pași de el. Wong-wong zări o plasă care cobora din tavan mai aproape de sine. Sări, încercînd s-o apuce. Ochiurile ei, atât de ușor de ecantolat, ar fi însemnat salvarea. Prăd țărcoți însă, mîna cu gheare a omului tărcat ce venea din urmă îl ajunse, smulgîndu-i carnea de pe umeri și mîndu-l ularicula din loc. Saltul lui frînt îl duse pe Wong-wong la piciorul stîncii. Oamenii țărcoți îl așteptau acolo. Înfigîndu-și coștii în trupul zdrobit, simțiră ce mai era de sărbător.

— Ei, ce zici, îi mai menți contractul de cumpărare ca Burnett? Oamenii lui gîră nu fac doi bani... — rise gros J. J. Kovalsky, băindu-l pe umăr pe bătrînul colănos care privea încruntat, prin intermediul camerei de luat vederi cu circuit închis, cum cei patru țigri îl sfîșie pe omul-gorilă.

Bătrînul uru să spună ceva, dar tîrîrău binevoitor și rezel care-l adresase întrebarea se îndepărtă în timp ce zicea:

— Lasă, nu spune nimic. Nu vreau să te influențez.

Drumul lui ducea afară, de-a lungul coridorului, apoi pe niște scări, spre etajul superior.

— Vă salut, domnule director! — i se adresă un omuleț pituic, cu cască de pe cap, în care-l recunoscu pe avocatul militar Spurney. — La plimbare, la plimbare?

— Ei da! Control de rutină prin secție.

— E bine, e bine! Magazinul prosperă cu un director conștiincios.

Nu-l mai băgă în seamă.

Într-o sală tatuajelor, unde țigrii săi anesteziști erau supuși operațiilor de specialitate în urma cărora pielea lor căpăta aspectul acela tărcat, precum și rezistența suficientă. Deasupra benzilor rulante stăteau aplicate maseuri spațioase, precum și fete zvelte cu ace subțiri și călmări cu tuș în mîni. Pregătiri pentru orice eventualitate, așteptau „imbilnzitorii” — cu carabinele rezemate de pictor. Uneori țigrii se trezeau în timpul operațiilor și atunci era prapad. Cel mai sigur era ca la trezire să se afle deja în cuștile lor. Chiar și așa, unii turbau la vederea transformării de colorii și aspect general pe care o suferise pielea lor. Dar asta dura pînă se desprindea procesul de bestializare.

— Asta e! — îi zise directorul secretarului transpirat care-l însoțise peste tot, din leșină din sală. Dacă lucrurile merg tot așa, la anul vom avea o comandă impresionantă gata de pus la dispoziția armatei.

Îndreptîndu-se înspre biroul său de la parter, trecură pe lângă ghetele de primire, unde o mamă explica funcționarea de servicii motivaționale pentru care și adusesse fiul.

— Noi avem șapte copii și trăim dintr-o nimica toată. Vreau să zic eu și bărbatul meu. Pe Fredy I-am dat la „Magazinul de cîini”. Acela era atunci la modă. Da' nu ne-au dat decât 25.000. Într-un an au tre-

cut. Astăzi vi l-am adus dumneavoastră pe Silverster, am văzut reclama pe care ați publicat-o în revista „Tin-teen roger” și ne-am gândit că n-ar strica să ațună păternic ca un tîgru.

— Nu ca un tîgru, domnule, ci un călăvăr dat tîgru — o corectă funcționară, îndatoritoare.

— Iar cîinele de mîi nu-l o sumă de lepidiat, nu-l apa? — atrase directorul atenția, rîzînd ca mai înainte.

Secretarul își ocupă locul la masa și re-eva destinată în anticamera biroului directorial.

Tîndrău director intră la el. În spatele fotoliului său trona portretul tatălui său, cel care urmise afacerea.

— Al naibii bătrîn! — se adresă el portretului. — Al știu specula genul toată chestia asta cu dispariția animalelor de pe pămînt. Las' că-i bine! Oamenii au vrut animale, să-i ajutăm să le obțină.

Apoi sună interfonul și secretara de la țigrii” comandă. Se ridică să-i lase în relație cu publicul îl anunșă că filica guvernatorului a sosit la magazin să-și la înfîmpinare.

Dorin Davideanu

Privirea stelelor, rece

Privesc unul din prospectele editate de Societatea Interplanetică pentru Colonizarea Planetelor Exterioare.

Veniți pe Edina! Doriții vor căldori numai cu neve class 1, li se va asigura tot confortul, le vor fi satisfăcute toate dorințele. Ba mai mult (asumă discret, cu liere mîci, la joasă pagină), li se vor achita toate eventualele datorii acumulate pe Terra. Cîi despre planetele de destinație... adevărate paradisiuri. Vegetație exuberantă, aer im-mermat, grădini nesfîrșite oferte într-o blîndă și continuă primăvară. Apartamente de vis în oraze mari și curate, activă toate dotările imaginabile, ba chiar și cîteră inimaginabile. Sau, la alegere, o căsuță acasă între dealurile domoale.

Adezea m-am întrebă cine pleacă în capitală celălalt al golaziei, cine lasă bălă prieteni, rude, colegi, casă, măr, roșu, tot, ca să pornească „spre stele”, ca spre o țară a fîpădușiei. Acum, cînd mă număr și eu printre cei care vor pleca, am găsit un posibil răspuns.

Veniți pe Edina! Pe prima pagină a fotografiei unui porc urias, al cărui protecționist trebuie să au încercat să materializeze viziunea lor asupra ratului. În prim plan, o fată nălătuă și zveltă, cam ca fosta mea iubită, finută de umeri, tandru și protector, de un tîndu cu alură sportivă, semnînd cu tipul în favoarea căruia eu m-dat uitării. M-a dat uitării.

Peste două săptămîni sînt prezent pe cosmoport. Am sosit cu cîteva ore mai devreme și acum sînt la a pozei cafea. Astronava se numește chiar „El Dorado” și are exact numarul de cinematografe, cluburi și restaurante prevăzute în prospect.

Au trecut alte două săptămîni și căldura decurge fără probleme. N-aș zice că e monoton. În habluriile ovale, aștri se re-aranjează în mereu alte constelații.

— Cel mai straniu lucru, continuă Fred, era faptul că stăteam suspendat în aer, cu motorul oprit, pironit ca un fluture în insectar, la cînd mă de metri înălțime. Apoi am auzit un sunet, o notă grădă aproape de limita audibilă și afară a început să se întunece.

La Soarele era la locul lui, doar lumina dispărea treptat, ca la unele teatre înainte de uvertură. M-am pomenit într-un întineric total, ca în fundul gheenei... Trebuie să preciez — se

rupse Alec de povestire — mai ales pentru pustiul asta de la elicoptere, că „gheena” înseamnă „jad”, într-o formă mai veche.

— Uite ce e, după ce mă chinai să bat la mașină tot ce povestii voi acolo, acum vă mai apucați de etimologie! Asta-i prea de tot, pînă și eu, autorul textului, l-am auzit pe Fred spîmînt „hell”, adică „jad” pe românește. Înteleg, hea Alecu, să te lei de pustiul ăsta, dar aici chiar așa...

— Mă lăsați să termin sau nu? — interveni Fred. Dacă așa e de față m-aș enerva. Lăsați-mă naibii să povestesc, acuză termin! Deci... unde am rămas?... Nu-mi dau seama cît timp am stat acolo... wait a minute!... În ce dată stăteam azi?

— 22 iunie 1985. Cred că m-am grăbit să bat textul, căci lădă-l pe Fred arîndu-mi una din privirile acelea care au datul de a amuți.

— Nu cu tine vorbeam, încă nu există și nu discut cu fantome necunoscute. Am învățat asta în Anglia. Așa că tac și bate la mașină! (Shut up and type it). Alec spune-mi în ce dată sîntem astăzi.

— ...

— Alec! What's the date? — Ah, scuză-mă, nu te-am auzit, îmi blîzie ceva straniu în cap, parcă aș avea un gînd străin în minte.

— Nici o problemă, un tip va scrie ce-ți povestesc și gîndurile sale au ajuns pînă la noi. În ce dată sîntem?

— 22 iulie 1984.

— Uf, a făcut Fred, amintindu-mi de Winnelton, aceeași zi. Bine că n-am ajuns cîne și tîne unde în timp. Cum spuneam, eram convins că cîi mort, însă n-am apucat să mă sperii, căci, brusc, ca atunci cînd aprins deasupra zonei ăstela... cum li spune?

— Ploiești, România.

— Așa că... asta este. Al apărut tu, am tras, al tras, m-ai nimerit, nu te-am nimerit... Mai dă-mi te rog un pahar din chestia asta, cum li spune?

— Pălinch.

Bău o înghiștură zdrăvăniă și plescă în cîntat. „Strong, I like it!”. După un moment de tăcere, reîncepu.

— Nici măcar nu știam cu cine am de-a face, cînd am văzut tricoulul deasupra garnizației am crezut că-i la italieni...

Către dimineață ne-am despărțit. Ne-am reîntîlnit după război, pe aeroportul din Caransebeș, cu puțin timp înainte repatrierii lui. Ne-am plimbat prin oraș cîteva ore bune, vorbind vrute și nevrute.

Apoi și-a exprimat dorința să facem un mic zbor împreună. Voia să conducă un avion de-al nostru. Comandantul nostru a fost de acord, prea repede poate, căci a avut necazuri pe chestia asta mai tîrziu. Ne-am urcat în el în IAR. N-a avut nici o problemă cu pilotarea, în cîteva minute

— VIOREL MARINEASA

După-amiezele le petrec de obicei în sala de lectură, singuri. Dar ieri, numai ce văd că se așează lîngă mine o brunetă cu ochi albaştri ca oțelul, neprevăzută în prospect. Mă întrebă pentru început dacă nu-l așa că aici, departe de Terra, între stelele înghetate, oamenii sînt mult mai apropiați unul de altul, mai prietenoși, deschiși și solidari, mai calzi. Nu-l așa?

Căldura oamenilor e mai mult decît îndoleiță, îi răspund. Cu totul altfel stau lucrurile în pricina stelelor. Nu pot să-nțeleg, mereu aud: stelele reci, stelele înghetate, scîlpirea de gheoacă a stelelor. În tot universul, stelele sînt singurele corpuri cu adevărat fierbinți.

Peste cîteva zile ne reîntîlnim. Tot în sala de lectură.

— Nici nu m-am prezentat. Mă cheamă Cora.

(Cora, un nume de stea.)

— Eu sînt Daniel.

— Îmi pare bine.

— Nu mai puțin.

— Numai puțin?... Am rețut discuția, eu susținînd că „în captivul stelelor s-au copit semintele vieții”, iar acum tot stelele sînt cele care ne cheamă să răspîndim viața în univers.

Adepta căldurii omenești îmi spune că nu există pămîntean care să nu se bucure de bucuria celui apropiat, să nu sufere la suferința unui prieten.

— Da, zic eu, flexore se bucură la un succes al meu, îndeosebi dacă poate să tragă un folos din asta și de-a dreptul nemorocit cînd mă se întîmplă un necaz, mai ales dacă are și el de suferit în urma acestui fapt.

La care Cora îmi răspunde că nu gustă umorul meu, fiindcă e nesărit și precis îl vede greu la stomac.

s-a acomodat și a decolat ca un as în fața mea. Am decolat și eu, într-o stare asemănătoare cu o doribă sentimentală.

Am zburat spre muni, peste lumea paralelă a norilor. Vorbeam prin radio, de fapt mai mult glumeam. Timpul a trecut repede, l-am spus că e momentul să ne întoarcem, consumasem deja jumătate din rezervorul de benzină și riscam o aterizare forțată.

Fred era cam la un kilometru în fața mea. Intrase în cușma unui nor, l-am urmat în tăcere. A început cu un țuț în ureche, continuu, ascuțit. Nu l-am dat atenție. Apoi Fred a început să strige în căști:

— Wow! This is my city! my home in the clouds!

Parcă-l aud încă vocea în urechi, strîgîndu-mi că-și vede casa în nori. E absurd, recunosc, cîi din turnul de control l-au auzit însă și el.

Cîteva secunde mai tîrziu am ieșit și eu din nori. În prima clipă nu m-am mirat de ceea ce am văzut. Eram deasupra unui oraș necunoscut, un oraș înconjurat de munți cu creștele învaluite în nori. La margine era un lac cu ape limpezi. El bine, lăsați paharele jos și țineți-vă de scaune... în fundul lacului se putea zări aeroportul din Caransebeș!

— Nea Alecu, asta e prea de tot! m-am exclamat înecîndu-mă cu paharul de apă minerală, singura băutură acceptabilă la ora asta.

Victor m-a săgetat cu privirea. Am lăcut. Mai tîrziu mi-a spus că venea dinșpre Timișoara și a văzut și el orașul. De fapt asta l-a salvat pe Alec la ancheta ce a urmat.

— Ce mai știți de el, nea Alecu?

— A murit anul trecut. Cancer, ca toată lumea. Acum cînd ani m-a vizitat cu familia; avea trei nepoți, draguți și obraznici ca toți copiii din lume. Nu mi-a spus nimic în plus, nu știa și n-avea de unde să știe altceva decît mine. Am trăit același lucru, el în interior, eu în afară. Doar neavătașă s-a uitat cîndu-l la mine cînd Fred m-a prezentat, spunîndu-mi:

— Vezi, ăsta-l bălăut care și-a traversat suferința în avion!

Ea a ris și mi-a spus că soțul ei este un glumeț irezistibil. I se părușe, într-adevăr, că vede un avion trezîndu-l prin sufragerie, l-a înțeles pe Fred că s-a inspirat din ea în povestea turnată F.B.I.-ului, dar, totuși, sînt alții ani la mijloc, oricum ar fi ajuns acasă, delictul s-a prescria.

Orice părere ai avea, ăsta e adevărul și a aterizat pe un nor și s-a dus acasă cu și cum așa ar fi normal. Dă-mi voie să-ți spun că dacă aș fi auzit povestea de la altul, n-aș fi crezut-o. Prea trîznită...

Am tăcut amîndoi. Deasupra noastră, prin spîrturile norilor, scîlpeau cîteva stele. Păreau luminile unui oraș răsturnat, proiectat pe nori.

Aveam timp destul, așa că discuțiile au continuat aproape zi de zi, pînă cînd am ajuns la pînta călătoriei noastre.

De două zile, „El Dorado” înconjoară Edina în înlele tot mai strîns. Sîntem nerăbdători. În cele din urmă, urcăm în naveta ce urmează să coboare pe planetă.

Ne apropiem, coborîm printre nori răzleți. Stăm toți cu narul lipit de hublouri, încercînd să zărim cu o clipă mai devreme munții, cîmpurile și orașele care ne așteaptă. Conform prospectului.

Deodată, o lumină singerie înundă naveta. Alarma!

În clipa următoare sînt catapultat și încep să cad spre Edina.

„Acum, să vă explic cum funcționează sistemul de alarmă. La cea mai mică avarie survenită în cursul coborîrii, computerul preia controlul asupra navei, analizează situația și încearcă să remedieze defecțiunea sau, dacă e cazul, ejectează pasagerii. Acepția sînt dotați cu aparate individuale de zbor, pe care le poartă în spărare și din cauza cărora nici nu pot sta cu lumina în fotolii. Aceste măsuri de prevedere au fost adesea criticate și luate în ris ca fiind exagerate, deoarece de cînd a început colonizarea planetelor exterioare nu s-a întîmplat nici un accident de acest fel, niciodată. Pînă acum.

Acțiunea jeturilor de plasmă, căderea devine tot mai înecată, privesc în jur. Sînt singuri.

Aud în căști vocile celor de pe navă, mă întrebă dacă sînt bine, sănătoși, întreb și eu ce s-a întîmplat. Îmi răspund că o fost o defecțiune cu totul neînsemnată, compu-

S-a înnoptat de-a binelea. Stau culcați pe spate și privesc cerul. Nu mă pot mișca. Încerc să recunosc cîteva constelații. Stelele... În căști îmi vorbesc cei rămași pe navă. S-au interesat ce-am pîșit, m-au asigurat că peste cîteva ore vor sori și totul va fi în ordine. Iar Cora m-a informat că în urmă cu vreo cinci ani a abolit un curs de infirmiere și o să mă îngrijesc în așa fel încît nici n-o să mai vreau să-mi scoată ghipsal. În fine.

Îmi potriveș rucusal sub cap și încerc să ațipez puțin, dar piciorul mă doare al naibii. Renunț. Oricum, aici nopțile sînt scurte. Pînă în zori, îmi vor ține toată noaptea vocile prietenilor de pe „El Dorado”. Iar de pe bolta întunecată, privirea stelelor. Rece.

Aici Alec se opri, își șterse fruntea cu batista apoi spuse cu o voce înecată:

— Două zile mai tîrziu comandantul a primit o radiogramă prin care americanii întrebau dacă știm ceva despre un carecure Fred Boyle și de un IAR. Știam ceva, dar nu ceea ce trebuia.

O lună mai tîrziu am primit o vedere de la elorașul său văzut din avion. În apele lacului nu se reflecta Caransebeșul, ci cerul, dar să mă la dragu — vorba aia! — dacă nu era identic cu cel din nori. Am recunoscut pînă și locul în care a aterizat, lîngă o casă însemnată cu o cruce. Îmi scria că acolo locuiește, că alături săi aterizez în curte, nu să-i sperii familia și plisca întrînd cu IAR-ul în sufragerie, că-l un aparat bun, că are recordul mondial la viteză, dar nu se asortază cu mobila... Închela însă serios: „... prietene, crede-mă, habar n-am ce se întîmplă cu lumea asta, cum o fi făcută, dar am găsit cea mai formidabilă scurtătură”.

— Unde? vederea, l-am întrebă poate prea brutal.

Alec dădu din umeri. Apoi continuă trist:

— Erau vremuri tulburi, puile. Am avut multe necazuri pe chestia asta, te rog să mă crezi. Dar aviația utilitară e și ea o meserie...

L-am înțeles. Petrecerea s-a încheiat curînd, era tîrziu, în jurul nostru chelnerii roiau frezîndu-o pe aia cu „ora închiderii”. Am plecat cu toții, despărțindu-ne în ușa restaurantului ca după un parastas, cu sentimentul nelămurit că am pierdut ceva. Povestirea lui Alec înlocuise gustul fripturii cu aroma crudă a necunoscutului.

— Ce mai știți de el, nea Alecu?

— A murit anul trecut. Cancer, ca toată lumea. Acum cînd ani m-a vizitat cu familia; avea trei nepoți, draguți și obraznici ca toți copiii din lume. Nu mi-a spus nimic în plus, nu știa și n-avea de unde să știe altceva decît mine. Am trăit același lucru, el în interior, eu în afară. Doar neavătașă s-a uitat cîndu-l la mine cînd Fred m-a prezentat, spunîndu-mi:

— Vezi, ăsta-l bălăut care și-a traversat suferința în avion!

Ea a ris și mi-a spus că soțul ei este un glumeț irezistibil. I se părușe, într-adevăr, că vede un avion trezîndu-l prin sufragerie, l-a înțeles pe Fred că s-a inspirat din ea în povestea turnată F.B.I.-ului, dar, totuși, sînt alții ani la mijloc, oricum ar fi ajuns acasă, delictul s-a prescria.

Orice părere ai avea, ăsta e adevărul și a aterizat pe un nor și s-a dus acasă cu și cum așa ar fi normal. Dă-mi voie să-ți spun că dacă aș fi auzit povestea de la altul, n-aș fi crezut-o. Prea trîznită...

Am tăcut amîndoi. Deasupra noastră, prin spîrturile norilor, scîlpeau cîteva stele. Păreau luminile unui oraș răsturnat, proiectat pe nori.

Nu cred că există bărbat care să fi războiului și să nu fi fost fericit că a scăpat cu viață, măcar de-am scotit numai importanța pe care și-o poate da într-o discuție cu cel mai tîner, care nu se pot lăuda decît cu faptul că au făcut și ei armata. La un pahar, mai ales în prezența femeilor, subiectul alunecă inevitabil spre fapte de armă, multe din ele limitate la celebrul „I-am arătat eu sergentului”.

Știam asta, cine nu o știe, dar nu l-am putut împiedica să discute nici despre fotbal (un subiect îngrozitor de plictisitor), nici despre cum au făcut armata, ce l-au spus sergentului și, evident, despre război (subiect enervant cînd nu poți participa decît ca spectator mult de admirativ). Am încercat o alternativă devînd discuția spre doctori, dar pe murele lor am cîșt și e mai bine să-l las în pace. Așa că mă enervam numai eu. Deh, spirit de sacrificiu, sînt mai tîndr. Ca să evit măcar preambula, am pretextat că mi duc să mă laș de fumat. N-au ris, știau că asta înseamnă că voi căuta niște „lungi și bune” și asta-i interesă și pe ei.

M-am întors cît mai tîrziu, tocmai poezia Alec. De fapt, era ziua lui, legea la pensie, lăsînd în spate ani grei în serviciul aviației civile. Se ține bine, e și normal cu viața ordonată pe care o duc.

... am avut multe întîmplări în război, ca pilot de vînătoare, accidente la sol, fapte aeriene, aterizări forțate — am fost doborîți de două ori — însă cea mai stranie întîmplare am trăit-o în timp de pace, într-un zbor banal deasupra Caransebeșului.

Pe Fred, cu care am zburat atunci, l-am cunoscut puțin timp înainte de 23 August, pe un aeroport de lîngă Ploiești, la popota ofițerilor. Eram cu niște amici, piloți și ei, în culmea veseliei: venînd dintr-o patrulare, am doborîit un vînător american care nu știu ce căuta singurel prin partea locală. Mă rog, aveau el ce aveau cu rafiaria noastră de acolo, dar asta știe toată lumea. Cum eu l-am făcut felul, vă dați seama că eram cel mai în „formă” dintre ei. Știti cum e — și toți îl privesc cu o simpatie nostalgică — toată lumea vine cu paharul în mîni: „Bravo, mă! l-ai făcut arșice”. Unul singur m-a tras într-o parte și m-a întrebă soplit: „Pilotul a călăpat?”. Cred că da — l-am răspuns — am văzut parasutindu-se”. Sper să nu-l îndăia din Gestapo”, mi-a soplit. Nu am răspuns, nu-l cunoscusem, putea fi un avocat, pe vremea aia era pînă de el. Scandalul era în toi, lumea ajunsesse la bul de veselie în care toți vorbesc și nici nu au ascultă, cînd usa s-a dat în lături și a apărut americanul, înecădrat de un locoment de la noi și de un sergent de la țară, din paza aeroportului. Toți au auzit. Era un tip înalt, bine făcut, genul bărbat-bun-care-trage-lute-de-prin-filme. Hello everybody! my name is Fred. Astaire, but Boyle. May I sit down? I'm very tired! Could I drink too?

S-a ascot pînă din mîna pe primul pahar pe care l-a găsit pînă. Toți am rămas incrimenți. Din mulțime se auzi o voce tărgănată:

— Ce zăi mă, asta?

— Zice că-l cheamă Fred Boyle, nu Fred Astaire, că-l foarte obosit, că vrea să stea jos și să bea ceva cu noi, că ne salută pe toți. Le-am tradus aproape fără să-mi dau seama. Eram alături în aviație nu-și mai prizonieri, nu-ți vezi înamicul la față, așa că nu știam cum să mă comport. Paraua respectivă din regulamentul am scris-o, așa că.

— Ignoratio legis non excusat, l-am spus încercînd încă o dată să deturnez discuția pe altă notă.

— Lasă, tîneule, timbile moarte, crezi că nu știu că Opris, cu care făcea lăina, cum te vedea, cum evoca imaginea unui mîgar înaripat? Nu te gîseam în fiecare săptămînă cu coada între picioare la meditații? Ușiți că-i vecin cu ea?

I-am zîmbit și am tăcut. O asemenea evocare la Alec însemna că tîne să urate tuturor că mă știe de copil. Mi-a zîmbit și el, și-a aprins o țigară și a continuat:

— După cîteva momente de linște zarva a izbucnit din nou. Toți s-au stîrșit în jurul lui Fred, a trebuit să traduc cele mai tîcuite întrebări. Unul voia să știe data exactă la care se predau americanii, altul dacă are copii, dacă s-a cîșt grîul în Texas, ce mai face Billy the Kid (tot mort?), care mai e cursul dolarului, dacă tot Lincoln e președinte, ce mai, un talmeș-balmeș pe care-l traducem în cadenta unei mîlălece. Mă descurcam, eram la fața în care vorbeam bine orice limbă...

Rise și continuă după o scurtă pauză:

— Nicu, îi știți, a murit anul trecut de inimă, și-a amintit și el ceva engleză, s-a apropiat de Fred în viraje largi, l-a bălăut pe umăr și l-a spus arătîndu-mă cu degetul:

— He bum-bum an you! Good boy!

Fred a înțeles de aici că eu l-am bobuit și că, paradoxal, sînt bălăut bun. A priceput, probabil, că în mintea lui Nicu nu există nici o conexiune logică între cele două propoziții. Căci mi-a înțins mîna zîmbînd.

— Good shot! You put me out of the war! (Bună lovitură, m-ai scos din război).

I'm sorry, l-am spus, deși nu-mi părea de loc Din contră eram mulțumit că l-am lăsat în viață. Nothing personal War is war. Adică n-am nimic personal cu el, războiul e război.

— Oh, I know, machines destroy machines! A ris și ne-am dat mîna. Am avut impresia că mi-o strînge la ușa. Apoi hălmăia a continuat pînă către dimineață.

Într-un moment de acalmie, lumea se căra sau adormea la fața locului, Fred s-a apropiat de mine și m-a întrebă cu un aer îngrijorat:

— Where am I? (Unde sînt?). L-am privit surprins. Întrebarea era cel

puțin idioată pentru un pilot militar în misiune de luptă. I-am spus, uitîndu-mă la el ca la un copil cretin.

Sint șase ore de cînd urcăm. Monoton, zgomotul mașinii despică liniștea glacială a muntelui. Incunat cu tăcerea din el însuși, piscul copleșește spațialitatea lumii pe care tocmai o profanăm. Imperceptibil, căderea fiecărui strop de timp îi reduce veșnicia cu cîte un gram de infinit.

Intorc capul spre dreapta. Ribana soarbe cu ochii-i mari și negri creasta valului cu care vremea ucide crisparea din spațiu. Într-o perfectă inerție, continuă să gîndească despre nimic. Șoapta motorului, devenită liniște învățată pe de rost, îmi tulbură apatia privirilor.

— Ce ți-a venit să mă aduci prin locurile astea ?
— Parcă înainte le sorbeai.
— Este într-adevăr magnific. Ceva însă mă face să simt o oarecare teamă.

— Nu ești singura. Simt și eu ostilitatea existenței de afară.

— Mi-ar fi plăcut mai mult o aventură într-o lume în care să ne scufundăm ca într-un ocean plăcut și cald, o lume vie, a noastră...

— Orice ocean plăcut și cald are aromă de sicriu.

La vreo cincizeci de metri în față disting o bifurcație, însă nu zăresc nici un semnalizator. O fi vreun drum înzăpezit, cu siguranță impracticabil. Imediat după răspîntie, asfaltul se înecă în pustiul alb. Nimic, absolut nimic care să-mi ofere un punct de reper și o orientare. Am depășit ramificația de cîteva minute. Mi se pare ciudat, șoseaua paralelă nu conține nimic care să se nască din omăt. Ba început am crezut într-o iluzie optică, într-o apreciere eronată a distanțelor. Sfertul de oră de cînd rulez pe o cale paralelă cu drumul său geamăn, drum care veșnic răsare din nimic, îmi strînește o nelămurire evidentă. O voce tremurătoare răsună timid în interiorul mașinii:

— Ce e cu șoseaua asta ? — îmi privește tăcerea în încercarea de a afla un răspuns. Încep a simți cum picură din flor prin mine:

— Privește !

După ce închisesem ușor ușa de la intrare, ușor, cu gesturi nedefinite, gata descompuse în lumina destrămată, eretică, spulberată, ce colora sala documentelor din muzeu, mi se păruse, părerea fusese ca o revelație zguduitoare, dureroasă și absurdă, mi se păruse că nu eu, cel care strîbește sub picioare aerul tăcerii împietrite, nu eu închisesem ușa masivă de stejar, ci că însuși nimicul făcuse acestea, nimicul ce captiva sufletul sălii în care și-au lăsat urmele — urme fugare, adînci, șterse — mille de ani ai unor vremuri pe care eu, eu nu le consideram de loc apuse, vremuri ce se materializau de îndată ce ajungeam la ușa muzeului, curgeau în fluvii incandescente, năucitoare sau înfrigurate și eu simteam atunci că în marea lor scurgere nu-și găseseră altă albie decît sufletul meu îndiferent, anemic încrîncenat. Intrasem în muzeu aparent indiferent, dacă indiferent se poate numi boala care ne roade neîncetat, aparent indiferent, pentru că știam, știam că toate peregrinările mele prin muzeu, deși făcute aiurea, ca niște deziluzionate căutări, peregrinările mele nu aveau alt scop decît de a mă face să respir într-o viață care era a mea, căci eu nu căutam nimic, nu tinjeam după nimic, nu muram, ci trăiam acolo cufundat pînă la dispariție, absentă sau inexistentă în destinul hîrtiilor îngălbenite și roase de ani, căci vedeam aievea timpul așezat la marginile lor, mușcînd cu lăcomie, încîntare și neputință, vedeam timpul bălăcîndu-se acolo, iar dinții lui nu mă cruțau nici pe mine, mă dezrobeau treptat de o împărătească existență.

Și înainte de a fi conștient de o realitate pe care nu o bănuisem niciodată: viața mea simplă, imposibilă, de neimaginat: înainte de a avea revelația acestui fapt, continuam să mă mai cred ratatul, murdarul specimen, situat în totdeauna între înfrîngere și victorie.

Așa era atunci, dar adevărul despre mine aveam să-l aflui mult mai tîrziu și poate starea de acum nu este decît o consecință a acestei descoperiri, ce are ca punct de plecare acea după-amiază ploioasă petrecută în muzeu, cînd striveam sub picioare aerul tăcerilor din sala arhaicelor documente. Privirea îmi alerga plictisită, neatență, peste reliefele stranii și, mai ales, ridicele aflate acolo și numai după un timp ea s-a oprit și a scos la iveală un amănunt ce avea să aibă pentru mine o deosebită importanță și mărturisesc, nu cu convingere, răutate sau durere, mărturisesc că nu i-am dat o prea mare atenție. Apoi timpul și curiozitatea s-au strecurat în mine, înfățișîndu-mi o lume devenită apoi a mea.

Documentul pe care îl scosesem de sub placa de sticlă se referea la fapte ce-și aveau originea în secolul al XIV-lea. Însă hîrtia pe care erau notate părea că fusese așezată acolo de cîteva ore, căci cerneala își păstrase prospețimea.

Și noi atunci am năvălit, scria acolo, într-un secol cînd primele state erau de mult consolidate, noi am năvălit, am strivit sub picioare acea istorie nevi-

Ușor, în fața noastră rulează pe drumul alăturat o mașină care seamănă izbitor cu cea în care ne aflăm.

— Distingi numărul, Ribana ?

— Încerc... da... e... e numărul nostru.

Privirile mi-au rămas lipite de acele cifre. Într-un nedefinit tirziu ascultăm licărirea groazei din ochii celuilalt. Zgomotul motorului a sucombat demult înaintea spaimei, spaimă ce respiră neauzită în mine și-n Ribana.

Însesizabil, percep glasul ei rostindu-mi numele.

— „Ce este, Ribana ? — aud rezonînd în mine

Ovidie Guleș Prăpastia din liniște

Însumi. N-am deschis gura. Nici buzele ei nu s-au mișcat pentru a-mi pronunța numele și totuși dialogul vocilor noastre curge prin tăcere. Speriată de nerostitele-i cuvinte, Ribana schițează o încercare de răspuns. Rapid îi opresc buzele cu degetul. Deja simt distorsionarea semnalului recepționat pe creier. Este foarte probabil ca totul să se năruiască dacă Ribana ar fărîmișa liniștea în miriade de cioburi. Recepționările informaționale care îmi stimulează atenția încep să-și profileze biruința asupra terorii inițiale. Observ, ce-i drept mai lent,

același proces și la Ribana. Ceața se ridică de pe sunetul vocii, care răsună prin mine venită dintr-un alt eu :

— Simți cum te macină liniștea, nu ?

— Nu pricep ce vrei să spui.

— Nimic mai mult decît sentimentul a ceea ce facem acum, tributul plătit luptei CUNOAȘTERII noastre împotriva ostilității albe și tăcute.

— Orice-om fi făcînd noi acum, eu mă tem îngrozitor.

— Vei realiza dimensiunile curajului tău abia atunci cînd, cu tine însăși, vei desființa frica apărută ca o victimă — gîndește acel eu în mine.

Replica Ribanei, venită de dincolo de ea, îmi străbate nervii, făcîndu-mă s-o simt cum pătrunde în mine albă, glacial de albă, s-o citească ca pe o moarte. Cînd apare moartea, ea apare spre a fi ucisă. Spațiul nostru vital este tărîmul liniștii, Ribana, inaccesibila lume de dincolo de frontierele universului a tot ceea ce știm cu certitudine.

Ribana tace. E palidă. Își încleștează minile pe brațul meu :

— Acolo în față... o... o prăpastie... oprește...

Ultima zvîcnire informațională s-a stins demult cînd am perceput din nou zgomotul monoton al mașinii. Încep să-mi revin. Descriînd cercuri concentrice peste tăcerea de pretutindeni, șoapta Ribanei, a adevăratei Ribane de lîngă mine, plutește ca o speranță prin aburul rece :

— Privește șoseaua, mașina a dispărut.

— Am rămas doar noi.

— Hai să ne întorcem.

— Nici vorbă, Ribana. Drumul nostru nu are întoarcere. Din tărîmul liniștii nu poți reveni decît învingător, iar atunci înseamnă că biruința ta a zdrobit necuprinsul misterului.

— Ceea ce-mi... — deodată ochii încrămpești fixează cu putere ceva drept în față. Privesc cu atenție... Abisul...

În spatele nostru începe să se nască o nouă șosea, răsare din întinsul nimicului infinit...

Lucian Vasile Szabó Pelerin

novată, rebelă și secolul al XIV-lea — acest secol de groază al existenței noastre, are să păstreze întotdeauna în sine urmele noastre în trecerea prin Europa, în uimitorul exod spre Soare-apune și, deși toată lumea ne poate considera sălbatici și nedemni, căci trăim în corturi și migrăm neîncetat spre Soare-apune, noi am cunoscut ceva mai îngrozitor decît a cunoscut această istorie la noi, căci ei au coborît din cer, din cer au coborît și ne-au băgat în suflet viermele supreme, eternel ne-statornicii, distrugîndu-ne ceea ce aveam mai de preț, statuia, simbolul existenței noastre, lăsîndu-ne într-un nepăstrat întuneric, nedorind altceva decît moartea, moartea o doream cu toții și încă o mai dorim, nimiciți, loviți în credința noastră, căci statuia nu mai există, nu mai există nici drum, stare, decît moartea pe care ne-am dorit-o și pe care o mai dorim cu frenezie.

Vedeam cuvintele înșirate acolo, bănuiesc, cu rîvnă, și zadarnic încercasem să le strîvesc de hîrtie, căci ele săltau

nesupuse, se cățarau de-a lungul privirii, îmi pătrundeau în creier, zgîrîindu-mi, strivindu-mi retina. Gîndurile mi se așezau în ordine, așteptînd din partea mea o infimă notă de îndoială, că să se zbată apoi ca o fiară flămîndă ce a detectat un miros cunoscut. Despre migrații, ultimele mele cunoștințe se opreau la secolul al XI-lea, iar despre existența unor eterni migratori spre Soare-apune, care căutau cu aviditate moartea, nu știam nimic. Am împăturit documentul și tocmai voiam să-l bag în buzunar, cînd am auzit glasul supraviețuitoarelor: puneți hîrtia la loc, vă rog, așa ceva nu este posibil. Ieși afară, am strigat, afară și să nu te mai vîd. A plecat speriată și știam că va alarma tot personalul. Privirea mea a mai ezitat puțin în lumina galbenă, bolnavă, viscoasă, ce se strecura în cameră prin ferestrele linse de ploale, apoi pașii mei au răsunat pe cimentul pardoselii, pe treptele muzeului, au lăsat urme pe trotuarul încărunțit de ape, iar după un timp urmele s-au șters sau nimeni nu

le-a mai putut descifra vreodată. Ani de-a rîndul am căutat urmele poporului migrator, o viață de om, însă căutările mele nu s-au oprit aici. Am îmbătrînit și bătrînețea a trecut prin mine de parcă nici nu ar fi fost.

Am rătăcit; necunoscuți au rămas anii rătăcirilor mele prin lava acestui pămînt ce se lăsa cunoscut pe îndelete pînă la limita iraționalului în care mă refugiam adesea fără să dau de urma fantasticului popor. Am petrecut mulți ani într-o abație benedictină din Europa, loc în care aerul se zbătea înnebunit de tăcere, unde cuvintele fuseseră uitate, iar pe descompusele lor cadavre își înșirau pașii călugării, cadavre uneori vii, căci corpul lor era acoperit de rani purulente încît, leprăi am strigat cînd l-am văzut prima oară, însă chiar dacă ar fi fost așa, acum nu mai are nici o importanță, căci aveam să trăiesc în abație mulți ani, ungîndu-mă, frecîndu-mi lobul urechii cu untură de vulpe și zeamă de mătrăgună pentru a deveni nevăzut, aidoma sfîntului venit din cer, îmi spusese cineva și devenisem nevăzut pentru un timp, fără ca acest lucru să-mi fie de vreun folos; așa că am părăsit abația ca să respir, să rod nisipul unei vaste Sahare unde, bătrîn cu o urmă de entuziasm atîrnată la pălărie, nu că să-i uimesc pe cei care încercau să mă batjocorească, ci pentru o firavă aducere aminte, am rămas hotărît să nu mă opresc pînă nu am să dau de urmele, vîile urme ale urgisitului popor migrator. Aici, între nisipuri și neliniște, am fost pe moarte, însă m-am regăsit tînr într-o oază cariată de deșert și răvășită de molimă, singur, printre colbele dărăpănate, numai cu magul, care, tenace, m-a învățat secretul nemuririi încît, în ciuda anilor ce-mi atîrnă pe spate ca o regală mantle, pot deveni oricînd tînr, aidoma magului picat din stele, spunea cineva, tînr urmînd cu încrîncenare un gînd nebun și adevărat.

M-am pierdut într-o vastă metropolă făcînd parte dintr-o bandă de spărgători cu care furam relicve de sfinți, icoane și cărți sfinte, valorificîndu-le la sume fabuloase pînă cînd m-am îmbogățit și am ajuns aidoma necunoscutului venit din univers, să colind aiurea prin cosmos, fără să mă aleg cu ceva decît cu o cosmică maladie în fața căreia doctorii dădeau neputincioși din umeri, iar eu aveam să mă bucur, fiind capabil de lungi peregrinări prin faldu-rile timpului, aidoma unui neliniștit personaj coborît din ceruri sau din sine însuși: am rătăcit prin ceața timpului, însă nu l-am găsit, iar veacurile mi s-au așternut neputincioase la picioare, palidă imagine a ceea ce am fost cîndva: aidoma sfîntului venit din cer, aidoma magului picat din stele, aidoma necunoscutului venit din univers, aidoma unui neliniștit personaj...

Din nou tînr, fără entuziasm, fără speranță, cu o neclintită hotărîre, m-am pregătit de drum. În urmă am lăsat un copac crescut anapoda cu ramurile spre luminatorul muzeului; l-am lăsat și am pornit neînduplecat spre Soare-apune.

Bătrînul își trecu mîchia palmei peste gîtuirea gingașă de cristal și zîmbi unei amintiri. Aceasta a fost prima lui clepsidră; cînd a primit-o, nu și-ar fi visat patima viitoare, înfrățirea lui cu timpul topit sub sărutul sticlei.

Era toamnă, o toamnă tîrzie, el era tînr, visa să construiască drumuri, multe drumuri, viața și piciorul bolnav l-au făcut conștient într-un birou prăfuit. Victor Coman, prietenul lui din școală, trecuse ca de obicei să bea un ceai, cernea o ploaie măruntă și deasă. Venise tîrziu, mai tîrziu decît obișnuia, am rătăcit o vreme prin oraș, își arăta hainele stropite cu noroi ca o justificare și sease cu grijă dintr-un ziar ud o clepsidră mică, cu geamul aburit. Nisipul era prietenos, amintea de o ploaie toridă, o răsturnă și pentru o clipă simți în palid elipocitul oceanului. Îmi place mult, zîmbi Victor, îmi dă o senzație nemăitîlnită, în sfîrșit mă simt stăpînul propriului meu timp. Uite, pot foarte ușor să-mi imaginez că o scurgere a nisipului înseamnă o săptămînă, o zi, o oră... Și, uite, ce frumoasă e! Da, era... frumoasă, era, nu știa atunci prea bine cum, Victor nu avea nici măcar bani pentru țigări, totuși l-o dăruie în următoarea clipă, el nu avea casă, dormea la niște rude.

Bătrînul își trecu încet privirea peste rafturile care înconjurau odaia pînă sub tavan, susținînd — inseriate — căușe stringînd în ele memoria eternității. În cămăruța lui de la mansardă

— ești de tînr era! — nici măcar nu ar fi încăput toată îngemănarea asta de timpuri.

Se răsturnă pe rînd și în curînd o daie fu inundată de murmurul timpului, susurat febril prin zecile de guri ale veacurilor trecute.

Părăsi camera tîrziu, cînd zorii începeau să mîngie clepsidrele harnice, filtrînd monotonia timpului viitor.

În hol, pe măsua telefonului, găsi un pachet nu mai mare decît o cutie

Văzu biletul. Radu, nepotul lui, tocmai sosise din Spania, era o surpriză, îl sună dimineață, îi respectă orele în care se trage de șireturi cu timpul.

O privi încurcat, cîntărind-o în palmă, privi becul prin transparența prăfuită, stîmse lumina și lîsă zorii să alunece pe curba dulce a gîtului clepsidrei. Neîndoios, clepsidra era goală. Neîncetător, o scutură în dreptul urechii, dar rămase mută, mai mută decît toată liniștea dimineții la un loc.

bătrînilor, de fapt, care este anotimpul bătrînilor? Bătrînii nu mai au nici un anotimp.

Nu voia să recunoască că se interesea mai ales din cauza clepsidrei. Îi neliștea pînă și robustețea-i simplă, de obiect util, folosit, departe de plasticitatea operei de artă. Ridică receptorul telefonului, dar se răzgîndi. E prea devreme, Radu nu e bătrîn ca tine, are cel mai sănătos somn din lume.

Realiză tîrziu liniștea din „camera timpului”, cum o numise în adolescență Radu. Ridică greu ochii spre nerăbdarea clepsidrelor și înmărmuri, scurgerea timpului încremenise undeva la mijlocul drumului, sfidînd orice lege a firii.

Își reveni abia în momentul cînd clepsidra cea goală, scăpată din crisparea degetelor bătrîne, se fărîmă mărunt pe pardoseală. Zgomotul sec, înăbușit de covorul moale, fu acompaniat de susurul timpului scăpat din înțelestarea olizei.

În acel moment, undeva în lume, în Malaezia sau în Peninsula Iberică, în Europa sau în America de Sud, un meșter ceasornicar tocmai termină de construit un orologiu fără ace, un orologiu plat, mai plat decît meșterul care, la fel ca și toate lucrurile înconjurătoare, era foarte plat. Și ceasul începu să măsoare sistematic a treia dimensiune a noii lumi.

Serina Sopa

Timpul Clepsidrei

de tutun. Învălită neglijent, cu hîrtia bofîită de transpirația palmei, o clepsidră mică. Mai degrabă banală, gîndi bătrînul, pentru care nici o clepsidră nu putea fi banală.

O bătu ușurel pe umăr, lemnul vechi, negeluit, brăzdat adînc de carii, era cald, deodată tresări, în clepsidră nu era nimic, absolut nimic.

Rămase cîteva clipe pe gînduri, îl cunoștea prea bine pe Radu, era mai bine să-și amăgească curiozitatea printr-o plimbare pînă brumăriul dimineții.

O mai privi o dată, așezînd-o apoi pe colțul mesei, lîngă o clepsidră cu apă. Se întoarse mai repede decît de obicei, aerul dimineții se ascușise, gata, vine toamna, toamna nu prea este anotimpul

1. Lumina matinală străpunge liziera pădurii de la orizont, dezvăluind clădiri, instalații, rampe de lansare, rachete. Dincolo de gardul metalic se aude forfota mașinilor. Sirenele avertizează. Oamenii se grăbesc. Pista devine pustie. Vocea turnului de control numără secunde: cinci, patru, trei, doi, unu...

Într-un punct al fișiei de beton, o explozie de lumină zvîrle spre cer o navă înaltă, malestuoasă. Suflul întîrziat trezește tipetele speriate ale păsărilor surprinse în somn.

O zi obișnuită, aici.

2. Ca de obicei, stătea singuratic la masa din colț, ascuns în spatele treptedelor joase, care zăceau răsturnate pe masă. Privea fix paharul pe care-l frămînta între degete, urmărind distrat lizajile motivelor incizate în sticlă, ca și cum ar fi încercat să adune din puzderia petelor de culoare aspect unei amintiri risipite.

— Alina are un led alb, fredonă bătrînul în surdina.

— Repetă, te rog, îi răspunse o voce aspră, vag cunoscută.

Necunoscutul ridică ochii. Lîngă masa lui se oprise o făptură de ceață. Tresări. Fața îi deveni palidă.

Vedenia purta chipul său: plete lungi, albe, revărsate peste haina murdară, tocită de prea mult purtat; o barbă deasă și înfîlțită, ce acoperea fața uscățivă, lîsînd buzele pline să atîrne încremenite într-un zîmbet îndepărtat, dureros; ochii săi cenușii...

Străinul bolborosi înfricoșat:

— Tu, aici?

Năluca nu-i răspunse. Se așeză la capătul opus al mesei și rîsti apăsător și dojenitor:

— Te-am pierdut, fiu de oameni...

Necunoscutul goli dintr-o dată paharul.

— Nu înțeleg. Ce vrei să spui?

— Nu te teme. Am venit să-ți împărtășesc o poveste, povestea irosirii mele.

— Nu vreau s-o cunosc. Pleacă!

— Trebuie să mă ascuți. Adu-ți aminte.

— Taci!

— Ajută-mă! Timpul s-a oprit, s-a revărsat în trupul meu, îmi răsucesc brațele, mă răstoarnă, îmi strivește pieptul, mă chinuie...

Străinul își închise urechile în palme:

— Nu! Destul!

— Te-am pierdut, repetă ecoul vocii sale. Amin-teste-ți.

3. Nu-l mai auzeam, gîndurile mele călătoreau acum într-o altă lume, într-un alt univers, pe un Pămînt al unui timp uitat.

Nu, nu era nevoie să-mi amintesc. Amintirile sînt hrana sufletelor care, copleșite de vremelnicia în-cercărilor, au înclinat capetele și au ales neputința. Amintirile sînt, asemenea rădăcinilor goale ale copacilor răsturnați de vijelie, niște tentacule răsucite amenințător, încremenite în imposibilitatea lor de a redeveni ceea ce au fost; rigiditatea lor zădărnicește începutul unei noi lupte, ucide orice speranță și arborii încep să moară lent, măcinați de putregai și de vierni.

Sînt singurul supraviețuitor din echipajul... De fapt, are vreo importanță? Ceilalți au rămas neînsuflețiți, sfîșiați, striviți, sufocați, prizonieri ai colapsului. Îi văd, îi ating, mă-mpiedic de ei, sînt peste tot, o masă sîngerindă de carne chinuită și de oase sfărîmate. Care a fost norocul meu? Nu știu. Cînd mi-am revenit... Dar să trecem peste asta.

În camera de comandă se auzeau voci. Am pornit, alergam, cădeam, mă ridicam fără să privesc în jos, era de ajuns să-mi privesc minile năclăite de sînge. Vocile se auzeau clar. Erau mai mulți!

— Prieteni!

M-am oprit în ușă. Pleoapele mi s-au aplecat, grele, ca niște crengi ce se frîng sub povara zăpezii. Încăperea era goală, adică...

Miroase a ars și a grăsimă rîncedă. În semiîntunecul camerei — funcționa doar rețeaua de avarie —

numai cadranele ordinatorului licăreau stins, în timp ce pereții discutau, își vorbeau unul altuia, patru voci metalice, patru succesiuni de sunete algoritmizate, sintetizate și mixate involuntar de creierul cibernetic alienat, patru fraze, mereu aceleași, patru temnițe...

„Alina are un led alb. Repetă, te rog! Ali-na-aare... UN UNIVERS ESTE CARACTERIZAT... în captorul de infraroșii și puneți... dacă vrei să trăiești, prietene, să... CONSTANTA CARE... și-am spus de atîtea ori, cafeaua... Repetă, te rog! Ali-na... DETERMINĂ SECUNDA... amestecați și lăsați să se răcească...”

Panourile de protecție ale hublourilor erau smulse. Prin sticla groasă nu se zărea mai nimic, nici o stea, nici o nebuloasă, doar neantul și reflexele metalice ale suprastructurilor epavei. Nava părea înțepenită, eprinsă în acel ceva de un negru... atît de negru, cum altfel aș putea să numesc această nuanță nemaivăzută a întinericului, mai sumbră decît însăși întinderea nudă a cosmosului. Un negru absolut, în fața căruia toate păreau banale și palide.

În răstimpuri, epava icnea, gemea lugubru, cu glasul lemnului despicat de topor. Simțeam cum po-deaua începe să vibreze. Calculatorul scintila mărunt:

„Nu uita, va trebui să renunți... vă doresc poștă bună!... un led alb... LUMINA...”

Peste monotonia frînturilor de frază s-a suprapus vîntul mării închise în scoici. Apoi, cineva a glăsuie. Era vocea lui.

Györfy György

Marius Stăvilă

Un soare ca un ochi de sticlă

„Nu credeam că o să ne întîlnim vreodată, fiu de oameni.”

Zîmbeam, îmi atîrnasem o mască din dosul căreia îi priveam nedumerit. Era el. Eram eu?

„Te-ășeli, fiu de oameni, rosti năluca, nu ești tu, și nu sînt nici eu. Sîntem.”

4. „Sîntem?”

Străinul stătu o vreme în tăcere, apoi renunță:

— Te înșeli, bătrîne, sînt un biet pribeag. Nu te cunosc.

— Ne-am rătăcit, fiu de oameni, spuse, nepăsătoare, năluca. Te-ai înstrăinat, mă ocolești cu zîmbetul hoinarilor pe buze, dar ești trist, mereu mai trist...

Necunoscutul izbi cu pumnul în masă:

— Încetează! Nu mai are nici un rost.

Se înalță și continuă amenințător:

— Da, te-am recunoscut. Te mulțumește această mărturisire?

— Nu.

— Ce vrei atunci?

— Vreau să te desăvîrșesc. Noi doi sîntem un eu. Am venit să te smulg din această mlaștină interioară în care te-ai refugiat.

— Cu ce drept? Cine ești tu?

— Sînt oglinda sufletului tău, jumătatea ta ne-akinsă de nebunie. Privește în jur. Sîntem pe o epavă, la marginea unui colapsar. Această sală, această masă la care ne-am așezat, totul este o iluzie. Deschideți ochii, fiu de oameni.

— La ce bun? Știu că ai dreptate. Aici, timpul a încremenit în cumpăna căderii. Ar trece un secol

pînă cînd aș vedea prima licărire de lumină. Gîndul meu zboară mai repede decît secunde, el nu obosește niciodată. Da, lumea mea — mlaștina — este Pămîntul. Nu insistă. Ea îți va fi întotdeauna interzisă.

Fuse singura lui izbucnire de mînie. Ultima:

— Bine! Du-te și crapă acolo!

Apoi dispăru.

5. „Acolo...”

Am închis ochii.

Culori confuze, împrăstiate pe retină, s-au amestecat cu cenușul sumbru al neantului. O pală de vînt venită de nicăieri a sfîșiat suprafața sub care pulsau ELEMENTELE — pete amorfe încadrate de contururi reliefate, accentuate de jocul nuanțelor de umbră — și a eliberat NOAPTEA.

Stropl mari de întineric au brăzdat penumbra sterilă, s-au revărsat în linii groase de tuș, căutînd meandrele unor noi albi, împinzînd brazele fine și nestatornice cu o rețea de fire divergente, punctate cu suprafețe asimetrice, de culoarea funinginei. Păienjenii contururilor negre s-a lărgit, a ocupat în întregime cîmpul vizual și în formele non-create de indefinite schimbări ale viziunii inițiale am recunoscut PADUREA.

Poteca lucea albă în noapte.

Pășeam și simțeam cum talpa piciorului se sprijină pentru o clipă pe zăpada înghețată, cum pielea arsă de ger strivește suprafața sticloasă, alunecînd ușor înainte; într-un tîrziu auzii scrișnetul gheții zdrobite; cîteva sunete frînte aruncate spre infinit, strecurate anevoie printre copaci, se întorceau din ce în ce mai vîlăuite, pînă cînd pieriră acoperite de murmurul crengilor care își lepădau povara în vînt.

O geană de lumină a dezvăluit cerul dezgolit de frunze al pădurii, a coborît pînă deasupra mea și a alunecat nestînjinită spre pămîntul înghețat. În treacăt, mi-a înflorat pentru o clipă degetele amorțite, apoi am simțit cum plutește scînteietoare deasupra cărării. Am privit în spate: colbul negru-roșcat, răscolit de pașii mei, se așeza pe drumeagul dincolo de care, din lumina dulce, primăvărată, răsăreau flori ce purtau încă în petale strălucirea diafană a stelelor.

Iar acolo unde înainte nu fusese nimic, doar întineric și pustiu, acum strălucea, albastru, cerul: acolo unde copacii încătușaseră noaptea, acum suride, veselă, pădurea; acolo unde arborii își ascuseră în beznă ramurile despicate de ger și răsucite de crivăț, veșminte noi, croite din frunze fragede, cusute cu fire de smarald, le acopereau goliciunea.

Auzeam doar zgomotul pașilor mei. Lipăitul tălpilor goale. Mă feream cu minile de crengile tinere, hui-pave. Simțeam în virful degetelor foșnetul lor, scîntel dezmierdate ce împrăștiu o ploaie aurie peste potecă, țîșnind din ascunzișul lor de frunze ca niște păsări speriate de apropierea vinătorului.

Ascultam susurul a tot ceea ce mă înconjura și-mi părea că, nu departe de mine altcineva frămînta cu zgomot solul umed al pădurii, măruțindu-l între degetele picioarelor, în timp ce eu îl urmăream umil, în tăcere, ca să nu-l tulbur trecerea.

Prins în zborul sunetelor, m-am lăsat purtat de ele pînă la marginea pădurii, unde, înșuflețite de boarea caldă a dimineții, fremătau ierburile înalte ale cîmpiei. Vrajit de șoapta lor dulce, de susurul frunzelor lungi, de zvonul șoaptelor nelămurite, m-am lăsat să cad ostenit în mijlocul mării de verdeață, acoperit, îmbrățișat, ocrotit de firele păioase. Undeva, în depărtarea ce purta miresma tulpinilor crude, se auzeau glasuri de copii.

bolta azurie, cîntînd Soarele. Lumina pătrunzătoare m-am întors pe spate și am cuprins cu privirea îmi întepă retina. Deasupra mea strălucea, artificială, o sferă albastră, înconjurată de un halo violet.

Înțeleg?

Nu era soarele meu,

era o stea falsă,

un astru străin,

un soare ca un ochi de sticlă

E o minune că pendula străbunului a reușit să înfrunte peste o sută de ani, funcționând cu aceeași exactitate ca la început, dar toată uimirea s-ar spulbera aflând că străbunicul fusese un vajnic ceasornicar. Ținem mult la tradiție, dovadă și pereții încărcăți de tablouri între ramele cărora nu sînt picturi, ci zeci de fotografii gălbejite mai mult sau mai puțin, pe care, în ciuda insistențelor mele, nu am reușit să le pun în albumul de familie; chiar și Mary susținea că era mult mai romantic așa, ori, cum de ea mă temusem și cum țineam mult la ea, am lăsat și eu totul la locul său. Acum, deasupra pendulei își țesuse tacticos plasa un păianjen pricăjit, cenușiu, pe care nu m-am îndurat să-l înlătur. Mi-e cel mai bun prieten, din cînd în cînd pun un scaun sub pendula ce atîrnă preț de un metru de perete ca un dulap hodorgit și-l așez pe el, gîndindu-mă la scriboși care ne tot dau tîrcoale noaptea.

De partea cealaltă a mesei, tata face „e-e-e!” din gura-i știrbă și arsă. Nu e un ris sardonice, cere de mîncare. De altfel, e și ora: pendula începe conștiințios: „zdrang-fișș-zdrang-fișș...” și-așa mai departe, trîntesc cartea pe masă, deschisă și zdrănuțită — a nu știu

cîta zece oară o citisem — și deschid dulapul, scot supa, alung gîndăci de pe pesmeți, înșir totul pe masă, care e curată, o șterge Mary, atunci cînd nu stă pîntuț la fereastră, o șterge cu minceile, înșirînd visătoare ceva ce pare atît de pîgîn, încît mă opresc atunci înflorat de neliniște și admirație totodată.

Bătrînul mîncînd puțin, două-trei linguri, un pesmet, și gata. Apoi face iar „e-e-e...”. Nu e deloc greu să te înțelegi cu el: primul „e-e-e” înseamnă

încet-încet, șontic-șontic, fiecare sprîjinindu-se de celălalt, într-un balanș caraghios, facem turul „lumii” și el scoate de astă-dată un fel de „hîh” de satisfacție din gîtlej.

Dar niciodată nu se oprește la fereastră, în cadrul căreia stă Mary nemîșcată, Privește doar așa, în trecere, peisajul de afară și parcă vede și prin Mary.

Deodată se oprește din mîncat. Lingura cade cu un pleoscăit în farfurie și Mary sare din nou la fereastră scofînd

cu ochii și așa vineți, cu lacrimi prelingîndu-se pe fața palidă, o durere care-i încrîncenă surd subconștientul, plînge Mary și mă îmbrățișează și pe mine și cîrjele-mi, în timp ce afară se dezlănțuie o furtună fără nori zbang! zbang! poc! se aude, miroase a ars, scînteii violete sar din colțurile ruinatei camionete, din cutia poștală, din țevile ruginite și din gardul de sîrmă al cărui leș se mai sprîjină pe doi-trei stîlpi. Aștept cu înfrigurare furtunile acestea în care parcă diavoli nevăzuți s-ar încapășina să ne amintească de prezența lor și de fiecare dată îmi lasă un gust amar în gură, dacă ai putea, Mary, să scoți măcar un cuvîntel printre hohotele de plîns, cît aș da să aud și alt glas în afară de glasul meu răgușit!

„O, mamă! Mă rog ție ca unui zeu, ocroște-ne pe mine, pe Mary care plînge la pieptul meu, pe tata care face „hîh” de plăcere cînd îl plimb în jurul mesei și, în sfîrșit, pe micul păianjen cenușiu care îmi aleargă în întîmpinare ori de cîte ori îmi vede umbra! Ocrotește casa, și spanacul, și cartofii din grădină, și fierăraiele din curte, și pendula și sufeletele tuturor celor care mai trăiesc pe Pămînt!”

Caius Chiriță Ora mesei

că-i e foame și cum asta se întîmplă la ore fixe, totul e clar; al doilea e cînd s-a săturat și al treilea cînd vrea la toaletă. O oră dimineața și o oră seara îmi pierd plimbîndu-l prin odaie — pentru că toată ziua e pîntuț în scaun, chiar și noaptea tot acolo doarme — temîndu-mă să nu-i putrezească șezutul. Și el așteaptă cu nerăbdare aceste plimbări, prin vechea încăpere, umăr la umăr și

niște gemete înăbușite. Costumul! Îl îmbrac, jerpeliul meu costum, pun casca și les sub soarele roșu; în spatele casei, acolo, permanent la umbră, își duce traiul firava mea grădiniță. O acopăr repede cu foliile de plastic și fug din cele patru picioare ale mele înăuntru. Nu dau jos decît casca și mă apropiu. Ea plînge, sînt singurele ei clipe de lăciditate dureroasă. Plînge Mary a mea,

Ocroitoare, echilibrate, confirmîndu-l parcă împăcarea cu lumea, inclavările circulare înconjurau concentric, perfect simetric, rezervorul puțin adînc de lichid vital, mărginit de o bordură lată cu caneluri înguste multiple, de consistență dură, material similar excrescenței doar aparent aleatorii centrale din care țîșneau sub presiune multiple jeturi fine ce se pulverizau irizîndu-se în căderea cea lină spre suprafața ondulatorie. Deși se deplasa încet pe una din secantele radiale ce dădeau ritm întregii alcătuirii, temperatura scăzută albăstrie care însoțea iluminarea îl determina să-și perceapă fine frecături la nivelul articulațiilor neparticipante la mișcare. Edificiul, bînuît după petele de culoare dincolo de vegetația proaspăt modelată, se estompa în vaporii discontinui, emanați mai ales de unele specii areolare prin porii deschiși ca niște suflante. Învăluî două corpuri plane, prelungi, mirosînd vag a vegetal, poate și datorită preponderenței curatei arome similare ce domina local atmosfera. Le testă densitatea, nu erau moi, crusta pe alocuri fisurată și desprinsă ce le acoperea emitea o undă familiară de nuclee benzenice, totuși insuficient ordonate, ce treptat se condensau cristaloid pe suprafața costumului. Se desfășură și începu să se apropie lent de construcție, derutat de multiplele intrări-ieșiri diferit racordate, situate la cele mai diverse nivele de sol. La a doua analiză semnaliză ciudatul relief prezent deasupra unui spațiu de acces, nu putea identifica motive similare celor vizionate benevol înainte de plecare, de fapt puteau fi simboluri ținînd strict de tehnica locală. În rest, nimic neobișnuit în afară de înspărată amplasare, predestinată parcă meditației, aceleși suprafețe mari, netede, cunoscute, dintr-un material transparent și fotosensibil, capabil de conversie rapidă spre brun, dovadă a unui anume nivel de civilizație, dar nu acesta era scopul misiunii sale.

Deși îndepărtată, ivirea primului îl dezechilibră, îl șocă prin agresivitatea olfactivă brutală pe care trebuia să o suporte, să o accepte, să o ignore. Mixtura de mirosuri emise, în mijlocul cărora se deplasa, se constituia într-o sumă indescriptibilă de emanații la care cu greu putea face față. Surpriza nu era mare, fuseseră informații de martorii trimiși anterior să studieze terenul, era probabil o specie semi-olfactivă, așa cum o dovedea și nivelul lor de expansiune, fuseseră instruiți acolo unde se sintetizau cele mai grele, cele mai ciudate para-mirosuri și anti-mirosuri, esențe pentru atac și pentru apărare, totuși își stăpînea cu greu repulsia care treptat se transformă în oroare; în cele din urmă fu nevoit să-și aplice un tranchilizant. Și așa, dîra olfactivă ce-și subția turbionar capătul îi inducea o stare intermediară între revoltă, dorință de reeducare și dorința de a fi rechemat, dar indicațiile erau clare, își ajustă filtrele, apoi repetă încă o dată protocolul. Imobiliză persoana în momentul în care aceasta se găsea în poziția de echilibru optim, lansînd imediat primul mesaj: de trei ori cite o tulburătoare esență gama, o mică pauză, de patru ori cite o divină aromă epsilon, o pauză mai mare, apoi cinci unde-43 care ocupaseră primul loc în zece cicluri. Nu semnală nici o reacție afectivă sau a funcțiilor de cunoaștere. Reluă, repetînd grupajul la o doză mărită, apropiată de dozele toxice cunoscute. Nimic deosebit, deblocă, persoana, surescitată, aruncă priviri îngri-

Voicu A. David Incompatibilități

jorate în jur, apoi se angajă grăbită pe prima alee. Cu grijă sporită, cu toate simțurile de comunicare concentrate, lansă al doilea mesaj, o ecuație mai lungă. Capacitățile îi fuseseră îndelung educate, apoi testate, selecționările erau severe — dar din nou nimic, doar panica amplificată a cetățeanului care, eliberat, se îndrepta grăbit spre edificiu. Era sau o civilizație agresivă, ori... Se concentră total, apelă la unitatea centrală ce începu să le verifice sistematic, rapid, reușind să găsească o breșă cam la o treime din analiză. Își transpuse toate undele pe lungimea de undă a cililor olfactivi ai celui alt, care tocmai pășea pe prima treaptă. Persoana se prăbui, corpul se încordă ca un arc și începură convulsii. Dezordinea, dezorganizarea, urîtenia, diformitățile, distrofiile, atrofiile, nesincronizarea cililor îi îngroziră. Atîta drum, atîtea speranțe năruite... Probabil, o specie care evoluează pe baza perfecționării altui analizor. Totul în zadar... Dar nu. Ici-colo, mici grupuri premergătoare rezonau parcă ceva mai apropiat, dar mult prea puține, sub limită. Înregistra, înregistra, în timp ce unitatea centrală analiza în priză directă. Îl informă: nici o șansă în următorii 4385 cicluri... Opt generații... Ofită. Se retrase. Celă-

lalt se relaxă, se ridică imediat, gîfînd, scuturîndu-și hainele umezite de roua dimineții și aruncînd priviri mirate și tulburi în jur. Nu-și amintea să se fi împiedicat de ceva. Începu să-și inclaveze capătul trompei, apoi se recurbă pînă formă un arc. Volumul îi deveni cilindroid. Lansă semnalul de rechemare, deși curiozitatea îl îndemna să amîne momentul. Apropilîndu-se de intrare, persoana scoase o plăcuță ce-și trimise strălucirea mată pînă departe, o introduse într-o fantă și placa glisă lateral, rămînd deschisă. Treptat, haloul se instală și falia începu să se resoarbă. Apăreau și alte persoane ce-și plimbau grăbite și indifferente mirosurile, pînă ce curatele arome vegetale dispărură în totalitate pentru circa o săptămînă.

Agencia de Supraveghere a Activității Cotidiene
a Astronauților
— Baza 639 —

STRICT SECRET

Către Comisia Centrală de Selecționare

Vă informăm că astăzi, 24.08.86, în timp ce se îndrepta spre sediul simulatoarelor, Subiectul codificat LQ-27 (285 puncte), selecționat pentru Misiunea codificată APQV-3, a suferit trei perturbări clare succesive ale activității motorii și conștient-volitiv. Primele două, la orele 7.05, respectiv 7.09 a. m. au constat din cite un așa zis „mic atac”, de pierdere scurtă (circa 45 secunde) a cunoștinței, cu imobilizare rigidă motorie simultană. A treia, la ora 7.12 a.m., a constat dintr-o criză clasică epileptică, cu simptomatologia clară cunoscută: pierderea cunoștinței, cădere bruscă, convulsii tonico-clonice, micșun involuntare. Martori-absenți. După revenire, oboseală marcată, amnezicocompletă. Din dosarul medical, pe care vi-l anexăm, nu reiese nimic: nici o criză anterioară, nici un caz în familie pînă la ramura a VIII-a de ascendență (partea masculină), relatate (neverificabilă) a străbunicului, despre o anume „boală sacră”, similară ca manifestări cu prezenta, a unui din stră-străbunicii săi, devenit ulterior preot. Electroencefalograma fără unde specifice, deci evasi-normal. Transmitere ereditară posibilă, cu localizare corticală modificată, deci nedetectabilă. Chiar detectată, netratabilă. Obligatorie, trecerea pe funcția de contabil. Anturajul avertizat. Explicații pentru eventualii reprezentanți mass-media: la cererea proprie, o pastune bruscă pentru matematicile elementare etc. Cheltuielile de pregătire neamortizabile, trecute eventual în contul N.B. 000300. Avînd în vedere apropiata misiune ce necesită un echipaj complet, recomandăm pentru testul de selecționare următorii trei subiecți cu aceeași pregătire, aflați pe primele locuri în rezerve:

- LD-19 (248 puncte)
- LS-4 (239 puncte)
- RA-29 (237 puncte)

ss indescriabil

DIRECTOR A.S.A.C.A.,

ss indescriabil

SECRETAR,

● Naveta spațială Columbia se întorcea din misiune, la bord aparatura funcționa normal, iar timpul era minunat. Trecînd prin Triunghiul Bermudeilor, intervine însă o întrerupere a comunicației cu centrul de control, iar nava este învăluită într-o ceață deasă, apărută nu se știe de unde. Astronauții stăpînesc deplin comenzile. Ea un moment dat, ceața se risipește, iar dialogul cu centrul este reluat, dar, stupefact! Agățat de ștrengătoare, un individ le zîmbește prin parbriz.

— Hei! Ce dracu' faci acolo? întrebă unul dintre astronauți. Cuvintele i se pot citi pe buze.

— Eu m-am aruncat de pe Turnul Eiffel, dar voi ce naiba faceți la Paris?

● Doi tineri hippy hoinăreau prin Hyde Parc la o oră destul de tîrzie.

Silviu Genescu

Houston, avem o problemă!

Dintr-un boschet se aude un zgomot ciudat. Cei doi se întorc brusc și lanterna puternică a unuia dintre ei scoate pe îndelete boschetul cu pricina. Din el ies trei omuleți verzi care-și țin minile la ochi, vizibil jenăți de lumină. Cei doi hippy izbucnesc în ris.

— Uită-te la ăștia! zice unul. Hei, voi de colo! Ce spuneți, vă ducem la

zoo?

— Țîțîț... Noi o să vă ducem acolo. ● Un grup de studenți de la Oxford se întorceau cu autocarul dintr-o excursie. În mașină, atmosfera era destul de plăcută, tocmai se cînta cu însuflețire imnul prestigioasei universități, cînd unul dintre studenți, mai atent la ce se vedea afară, strigă:

— Hei! Uitați-vă!

Se reped cu toții la geamuri și observă un O.Z.N. zburlînd paralel cu ei, care-și schimba alternativ culoarea.

— Astea-s culorile ălora de la Cambridge, remarcă unul. Ajung ei acum mai repede la Londra, dar la canotaj îi întrecem și anul acesta.

● La un birou al companiei British Airways se prezintă un mic om verde cu o beretă scoțiană pe cap și solicită un bilet pentru următorul zbor spre New York, dar se oferă să plătească numai jumătate din preț.

— Trebuie să înțelegem din asta că aveți de gînd să „coboriți” la jumătatea drumului? îl întreabă zîmbînd funcționarul de la ghișeu.

— Nu, veni răspunsul. Am de gînd să „urc” de la jumătatea drumului...

Practiciile alchimice și credințele hermetice pot fi întâlnite în mare vogă în tot secolul al XVIII-lea, „cel mai fainic dintre toate”, după cum îl numește Mateiu Caragiale în Craii de Curtea veche, într-o peregrinare imaginară învăluită în nostalgie. Scriitorul român pomenește în roman pe câțiva dintre reprezentanții grupărilor oculte care au colorat veacul acesta, care este nu numai al lui Diderot, ci și al lui Restif de la Bretonne, utopist de clasă și înainte-mergător în literatura științifico-fantastică.

Printre bizariii epocii luminilor se numără, alături de alții, un Saint-Martin, Court de Gebelin sau Fabre d'Olivet — filozofi ezoterici, practicând un antiraționalism cu puternic ecou în clasa aristocratică. Gîndirea lor își găsește temeiurile în doctrinele și misterele antice, în neo-pitagoreism, în cartea Poimandres, conținând revelația pentru inițiați lăsată de Hermes Trismegistul, ca și în multe și amestecate credințe gnostice din secolele al II-lea și al III-lea ale erei noastre. Filozofii aceștia sînt așadar niște gnostici moderni, sistemele lor teoretice ambiționînd să fie un mod de explicare a lumii prin revelarea unor adevăruri înscrise în tradiția ezoterică. Întîlnim și la ei, ca și la antici, credințe compozite și sincretism nemăsurat, aceeași pretenție de rezolvare a „tensiunilor enigmatice” care guvernează fața ascunsă a lumii. Importanța lor în gîndirea europeană nu este nicidecum minoră și nu fine doar de aspectul pitoresc și nebun al unui veac prin excelență marcat de extravaganțe și lipsă de măsură. Un cercetător al fenomenului, André Viatte, scrie, pe la începutul secolului nostru un studiu, în care socotește sistemele acestea teoretice ca fiind surse oculte ale romantismului. Și pe bună dreptate, odată ce Saint-Martin, bunăoară, s-a bucurat de aprecierile mai mult decît favorabile ale unor personalități de primă importanță ale literaturii romantice franceze, de la Chateaubriand la Doamna de Staël, și de la Joseph de Maistre pînă la Sainte-Beuve.

Născut la 18 ianuarie 1743 într-o familie din Amboise, Saint-Martin urmează colegiul, apoi Școala de drept din Orléans pentru a o părăsi, devenind ofițer, renunțînd mai apoi și la cariera armelor, pentru a se dedica în întregime filozofiei, după cum ne informează Matter într-un studiu din 1862, intitulat

Saint-Martin, le Philosophe Inconnu, sa vie et ses écrits. (Librairie Académique, Paris). Cel dintîi contact al lui Saint-Martin cu practicile și credințele oculte ale veacului are loc prin întîlnirea sa cu o personalitate ezoterică de primă mărime a timpului: un evreu creștinat de origine portugheză, pe nume Martinez de Pasqualis. Acest magistrat va răspîndi în epocă o sumă de credințe și practici taumaturgice, reunite într-o așa-zisă știință secretă, care aduna în cuprinsul ei credințele gnostice și un soi de iudaism creștinat, hrănite amîndouă din kabală (Matter, op. cit., p. 11). Întîlnirea dintre străvechile învățături gnostice și preceptele kabalistice este expusă doctrinar într-o carte, unica scrisă și rămasă de la Martinez de Pasqualis, intitulată: Traité sur la Reintegration des êtres dans leurs premières propriétés, vertus et puissances spirituelles et divines. În vremea lui Matter, adică pe la jumătatea secolului trecut, acest Tratat asupra Reintegrării, cum era denumit curent, se vîdește a fi foarte rar, aflat, spune Matter, în manuscris în păstrarea citorva familii de vechi aristocrați francezi. Teozof

ceea ce s-a dovedit cu totul adevărat, Cazotte sfîrșindu-și cariera profetică ghilotinat în timpul Revoluției.

Școala martinizistă va exista pe harta societăților teosofice oculte ale veacului, alături de Școala din Nord, continuatoarea tradiției lui Jakob Boehme, Swedenborg și Ekhartshausen. O a treia școală europeană va fi cea martinistă, întemeiată de Saint-Martin, fostul locotenent al garnizoanei din Bordeaux. Specificul ei trebuie înțeles în contextul general de credințe ale epocii. Astfel, conform marelui impact realizat în cîmpul conștiințelor de opera lui Swedenborg, care se pretindea depozitarul unor adevăruri divine revelate, autointitulîndu-se un Moise al veacului său, toate societățile pretindeau a avea contacte cu lumea nevăzută a spiritelor, cu ceea ce, preluat din literatura gnostică, adepții aceștia vor denumi prin „agenții” și „virtuțile” unor lumi suprapuse. În plus, credințele în Eoni, în Virtuți, Spirite și Agenți supranaturali vor fi dublate, în cadrul ceremonialurilor oculte, de experiențele de hipnotism și magnetism datorate lui Mesmer.

me, vor fi personaje de prim rang ale societății aristocratice franceze: o marchiză de la Croix, un conte d'Hauterive, o ducesă de Bourbon, o contesă Potoka, eonfi și aristocrați ruși cu rol diplomatic în Anglia, un duce d'Enghien, o ducesă de Wurtemberg, prințul rus Galișin, contele italian de Fortia, prințul Lichtenstein, contele Vaudreuil. Scrisorile teosofului ne arată că lumea pe care o frecventa și care-i urma, probabil, doctrina, era mult mai largă și nu cuprindea numai aristocrați. Saint-Martin pomenește și de un cardinal de Bernis, despre domnul și doamna de Joinville, un judecător al regelui Franței, un ambasador al Maltai, mai mulți episcopi și un abate de Bayonne, apoi italieni din straturile cele mai de sus, precum cardinalul Aquaviva, prințesa de Santa-Croce, prințesa Borghese, ducele și ducesa Braschi sau mistici „iluminați”, precum Oberlin, madame de Boeklin, Rodolphe de Salzmänn, filozoful teutonic de la curtea de Saxa-Meiningen, un „savant în mistică și teosofie”, altul decît Daniel Salzmänn, vărul său și prietenul lui Goethe și Herder.

În același timp însă, poziția marilor gînditori ai epocii față de curentele acestea a fost, dacă nu una de ignorare totală, atunci cel puțin una de condescendență superioară și detașată. Atunci cînd, bunăoară, mareșalul de Richelieu, care îl proteja pe tîndrul Saint-Martin, îi atrage atenția lui Voltaire asupra cărții Des erreurs et de la verité (prima a lui Saint-Martin), marele gînditor îi răspunde astfel: „Le livre que vous avez lu tout entier, je ne le connais pas; mais s'il est bon, il doit contenir cinquante volumes in-folio sur la première partie et une demi-page pour la seconde”. Și abia după ce o va fi citit-o, și după ce va constata că este de îndepărtată de propriile sale idei filosofice, abia atunci o va critica Voltaire brutal într-o scrisoare din 22 octombrie 1777 către d'Alembert. Pagini temperate și ușor zeflemitoare va scrie despre sectele iluminatilor însuși Joseph de Maistre, cu toate că era un discipol (lucid însă) al lui Saint-Martin, dreptcredincios catolic educat de iezuiți și mason împătimit.

DANIEL VIGHI ■

Science - fiction și alchimie medievală (VI)

cu totul original și misterios, Martinez de Pasqualis va întemeia o școală de adepți cunoscută sub denumirea de Școala martinizistă. Printre adepții aceștia se va număra și Saint-Martin, alături de alți înși ciudați, precum Cazotte, autorul șirului de cărți intitulate Oeuvres badines et morales și profet autorizat în saloanele franceze. Printre altele, se spune că acest Cazotte ar fi profetizat revoluția franceză, vorbind prea adesea despre o sabie înșingătoare pe care Providența o va așeza-o în mîna Franței pentru a pedepsi o epocă atît de puțin morală și cu un cler atît de puțin înclinat spre cele sfînte. Și ar mai fi spus profetul acesta că sub sabia justițiară franceză vor cădea multe capete nevinovate printre care și al său,

Saint-Martin se va împotrivi în scrierile și în doctrina sa oricăror tentative de practici taumaturgice și de ceremonial magic necesare realizării „contactului” cu lumea nevăzută a spiritelor, considerînd calea aceasta „neesențială”. Singura modalitate de contact autentic cu lumea eonilor ar fi, după Saint-Martin, aceea a meditației, a extazului interior și a speculației filozofice.

Așa cum am spus încă de la începutul rîndurilor de față, acest amestec compozit de credințe supranaturale și de adevăruri pseudo-științifice va fi îmbrățișat de mediile aristocratice ale Europei, care vor face din el modă. Astfel, printre adepții lui Saint-Martin al cărui interes, el însuși, va aluneca dinspre Swedenborg spre Jakob Boeh-

S.F.-ul este cel mai recent dintre genurile literare, cu jumătatea sa de secol pe care abia a depășit-o: cum să ne mai mirăm că publicul se pierde în el și-l reduce în general la arhetipurile sale: nave spațiale și extraterestre?

Este adevărat că S.F.-ul anglo-saxon îndeosebi evoluează spre un clasicism, reluînd temele — vrstei de aur, desprăfuite și adaptate gustului zilei: opera spațială, pe care am putea s-o credem legată de preistoria S.F.-ului, revine în forță, fantezia eroică, practică de către mici ceraeri prin anii '30, pulverizează azi toate recordurile de vînzare în S.U.A. și se implantează în Franța, hard-science, pe care îl credeam dispărut sau mascat. Își recapătă suflul și ficțiunea speculative, care părea să reprezinte viitorul S.F.-ului în anii '60, supraviețuiește cu greu valului de aventuri...

S.F.-ul este, în ciuda oricărui fapt, un gen solid, diversificat și destinat transformărilor: toți categoriile sale coexistă, chiar dacă unele se revelează a fi mai curînd minie producției de masă, iar celelalte mai mult curente minoritare, dar la fel de importante pentru dezvoltarea ulterioară a unei literaturi care-și vede încă statutul cultural contestat.

La începuturile sale, S.F.-ul se voia prospectiv și nonreflexiv, cu entuziasm necondiționat pentru tehnologie, fără a considera și finalitatea ei. De parte de a produce opere literare demne de acest nume, S.F.-ul anilor '20 și '30 se mulțumește să urmărească pînă în stele visul american al expansiunii infinite și să reinnoiască mitul frontierei: se identifică aproape total cu opera spațială propusă de autorii mai cunoscuți al acestei epoci; titlurile sînt evocatoare: *Planeta interzisă*, *Misiune secretă în Neptun*, *Legiunea spațiului* sau *Ultima astronaută*. După cel de-al doilea război mondial, S.F.-ul se impune ca o „literatură de idei”, formulă paradoxală care pune accentul pe noțiunea de tematică, respingînd însăși ideea de literatură!

Adeseori expansionistă și colonialistă, cînd nu este pur și simplu militaristă, opera spațială este citeodată adepta soluțiilor finale: Jimmy Guieu, în *Hantise sur le monde*, dă consemne ferme: „Folosii aruncătoare de flăcări cu napalm (sic!), mîturăți orașul cu raze disociante! Opera spațială, chiar dacă uneori realizează perspective grandioase pentru umanitate, își dovedește predilecția pentru modele sociale arhaice, în general de tip feudal, unde puterea este mobilul înfruntărilor: povestire de aventură prin excelență, se ridică uneori deasupra producției de masă: Isaac Asimov, în ciclul *Foundation*, reflectează la noțiunea de istorie, iar Frank Herbert în saga sa *Dune* abordează tema fanatismului religios.

Paralel cu opera spațială, S.F.-ul a trăit emergența unui curent tehnologic pur, îndreptat spre povestirea prospectivă și științifică: „părintele” S.F.-

ului modern, Hugo Gernsback a fost unul din primii ilustratori cu Ralph 124 C+., roman azi de necitit, dar interesant pentru mulțimea de invenții pe care le propune cititorilor: teleradiograf, menograf, menalfabet, heliodinamofor etc. Ideologia progresului este aici de necontestat.

Acest tip de demers, excitant pentru spirit, duce de cele mai multe ori la povestiri plicticoase, terne și didactice: Charles Sheffield, în *Acoperiș între lumi*, evocă ideea unui „turn orbital”, dar se pierde uneori în explicații lungi: cabluri portante și supraportante, la fel ca elementele de tracțiune, erau legate într-o singură unitate complexă. Extremitatea acestui ansamblu trebuia să atingă solul în punctul de ancorare. Rare excepții vin să confirme această regulă generală: tinerii oameni de știință americani reușesc uneori să combine cunoștințele tehnice solide cu povestiri interesante: este cazul lui Gregory Benford cu *Un peisaj temporal* (particule subatomice reușesc să intre în viitor) și al lui Robert Forward cu *Oul dragonului* (viața a apărut pe o stea neutrinică unde greutatea este de 67 miliarde de ori mai mare ca a Terrei).

Stéphane Nicot O imaginație liberă

Ce este fantezia eroică? Să lăsăm grija definiției unui specialist în materie: L. Sprague de Camp: *Este o povestire de evaziune, care permite să fugi complet din lumea reală în alta în care toți bărbaiții sînt puterici, toate femeile sînt frumoase viața aventuroasă, problemele simple și nimeni nu-ți vorbește de impozibilitate pe venituri, de somaj sau de insuccesele medicinii. De aici s-a înțeles că fantezia eroică este un subgen foarte puțin progresist, unde violența este la ea acasă, unde viitorul se rezumă la a ucide sau a fi ucis, unde — după cum spunea însuși Howard — eroii sînt prea proști pentru a scăpa altfel decît cu spada, arcu sau cu puștii și unde femeile n-au alte perspective decît violul și supunerea: instituția prin excelență completă și perfectă pentru dominarea femeii este sclavia!*

Cu toate acestea putem descoperi lucrări interesante care înseală regulile genului, rămînd totuși în acest cadru; astfel, Gene Wolfe folosește, în *Umbră căldului* și în celelalte volume ale *Cărții noului soare*, tehnici narative utilizate curent în fan-

tezia eroică: digresiuni permanente, inserții ale unor povestiri autonome fără raport direct cu acțiunea, reapariția periodică a personajelor etc.

Ceea ce aveți în mînă este mai mult decît o carte. Dacă avem noroc este o revoluție: în acești termeni își prezenta Harlan Ellison, în 1967, antologia sa *Viziuni periculoase*; ca ecou, îi răspunde Danfel Walther în 1975: „am vrut să fac o antologie de ficțiuni speculative franceze, care să fie în același timp și un manifest”. Aceste două antologii marchează o ruptură în istoria S.F.-ului și traduc irupția preocupărilor mici (de formă și ideologice) în sinul unui gen care se dovedește mai conservator decît pare la prima vedere.

Războiul din Vietnam pentru americani, ca și mai 1968 pentru francezi au contribuit la repunerea pe scenă a unei idei-forță în S.F. — noțiunea de ordine, căci S.F.-ul vizează mai curînd să abolească lumea decît s-o transforme sau s-o critice! Putem ghici scandalul provocat de Norman Spinrad, cînd a publicat, în 1969, *Jack Barron și eternitatea*, unde denunță la grămadă puterea banului, corupția politicienilor, demagogia mass-mediei; aici politica este cea care irupe direct în S.F.: tot ceea ce vă reprezentați mă dezgustă. Partidul republican nu mai este decît o adunătură de bătrîni, adoratori orbi ai lui Wallace, bogătași paranoici a căror definiție a prezidenției se situează la cîțiva ani-lumină la dreapta lui Adolf Hitler. Acum în această epocă, apar autorii cei mai originali și cu adevărat moderni: Philip K. Dick — *Zeul venit din centaur*, *Minciuni și Compania*, *Blade runner* și universurile sale iluzorii, John Brunner, care denunță suprapopularea în *Toți la Zanzibar*, poluarea în *Turma oarbă* sau imperialismul nord-american în *America latină* — *Orașul este o tablă de șah*. Franța nu rămîne în urmă, cu scriitorii ca Michel Jeury — *Le temps incertain*, Jean Pierre Andreu — *Il faudra bien se résoudre à mourir seul*, Dominique Douay — *Cinq solutions pour en finir* sau Pierre Pelot — *Parabellum Tango*.

Dincolo de conținutul adesea coroziv, ficțiunea speculative introduce în sinul S.F.-ului tehnici narrative ieșite din literatura generală: Michel Jeury, Philippe Curval sau J. G. Ballard constituie cele mai bune exemple.

Nu-i mai puțin adevărat că formele S.F.-ului, așa reperabile și clasificabile cum sînt, uneori se interpenetreză și se îmbogățesc mutual. Și dincolo de aparența pe care o îmbracă, S.F.-ul este imaginație liberă!

traducere de CONSTANTIN COZMUC ■

*) Articol apărut în revista „Le français dans le monde” nr. 193, mai—iunie, 1985. Publicat cu aprobarea redacției.

Traian Urdea

Dorin Davideanu

Actualitatea științifică pe glob

● **Talangă electronică:** Un grup de specialiști de la Universitatea din Bao-Bao au pus la punct un aparat destinat imitării sunetelor produse de acest foarte popular instrument muzical cu ajutorul căruia s-au obținut performanțe deosebite. De exemplu, raportul agomot/sennal atinge valoarea de $1/10^{13}$. Aparatul vine în ajutorul celor care posedă, îngrășe sau conduc turmele la pășunat și invers, nemaifiind nevoie de acum încolo ca aceștia să tragă de urechi, să lege sau să fugărească prin câmpii oia purtătoare de talangă. Se realizează astfel o importantă economie de timp.

● **Un fenomen deosebit de rar:** a fost înregistrat zilele trecute într-un oraș din Uzukhistan, unde a început să plouă de jos în sus. Se apreciază că locuitorilor nu le-au ajuns cratițele, oalele, ligheanele, dulapurile, mesele, degetele de la mîini și de la picioare, ca să astupe presupusele orificii apărute în sol. S-au înregistrat diferite pagube materiale.

● **O cetate uitată:** Cercetători din diverse domenii (istorie, arheologie, arhitectură), îmbinînd pasiunea și entuziasmul cu tenacitatea și perseverența, străbat în prezent neîmblătele păduri sud-americane. Scopul lor: descoperirea vestigiilor unei cetăți aparținînd vechilor amerindieni. În ipoteza cercetătorilor, această cetate, situată într-o zonă greu accesibilă, a rămas necunoscută conchistadorilor, fiind părăsită mai apoi de însuși locuitorii ei și în cele din urmă uitată. Rezultatele de pînă acum confirmă această ipoteză, căci nici o așezare de acest fel nu a fost descoperită, ba mai mult, niciieri localnicii nu-și amintesc să fi existat așa ceva. Este vorba, deci, de o cetate într-adevăr uitată.

● **Descoperire:** În întunecata, junglă amazoniană a fost descoperită recent o muscă zburînd cu o viteză ce depășește 3 Mach. După îndelungate studii, efectuate în laboratoarele N.A.S.A. de o echipă de specialiști, s-a ajuns la concluzia că această singularitate zoologică nu respiră, nu se hrănește și nu se gîndește la nimic în timpul zborului.

— Mă pot așeza lângă dumneavoastră?
Bărbatul, potrivit la statură, îmbrăcat în ceva banal, cu o figură ștearsă și anonimă, privi în sus către Pettigrew, care aștepta în picioare la colțul mesei, cu paharul de bere în mînă.

— Cum să nu, tuai loc.
— Pot să vă ofer un pahar?
— Nu, mulțumesc, mă simt bine și așa, rosti bărbatul potrivit la statură, arătînd paharul aproape plin din fața lui. În jur, aspectul obișnuit al unui bar, un barman, consumatori singuri sau cîte doi, nimic care să atragă atenția.
— Nu ne-am mai întîlnit, așa-i?
— Nu, din cîte-mi dau eu seama.
— Bine. Asta-i bine. Mă numesc Pettigrew, Daniel R. Pettigrew. Dumneavoastră cum vă numiți?

— Mason. Herbert George Mason, ca să fiu mai precis.
— El bine, cred că asta-i minunat, nu-i așa George? Herbert... Mason? Pettigrew vorbea de parcă ar fi urmărit o schemă din memorie. Acum, ce-ar fi să-mi dai numărul tău de telefon?

Din nou Mason ar fi avut prilejul să reacționeze împotriva manierelor bulversante ale lui Pettigrew, dar se limită la „Mă gîsiți destul de ușor în cartea de telefon”.

— Nu, s-ar putea să fie mai mulți cu același nume. Să nu pierdem timpul... te rog.

— Fie, în fond este o informație deja făcută publică. 2-3-2-5...

— Stai așa, e prea repede pentru mine. 2-3-2...

— 5-4-5-4.

— Ce baftă! Am să pot să mi-l amintesc.

— De ce nu-l notați, dacă este atât de important pentru dumneavoastră?

La asta, Pettigrew afișă un rînjel superior care se pierdu însă într-o expresie dezamăgită.

— Cum, nu știți la ce-mi fotosește? Ori cum, 2-3-2-5-4-5-4. Ce-ar fi să-ți dau și eu numărul meu? Deci, 7...

S-a anunțat că în anii următori se preconizează lansarea de microaparatură electronică în spațiul cosmic cu ajutorul unor exemplare bine dezvoltate din această specie.

● **Poduri subacvatice:** Nu peste multă vreme, aceste creații de artă ingluierescă vor asigura legătura între diferite insule de pe glob, poate chiar între continente, la o adîncime care să nu stăjenească navigația maritimă. Pe arcele podurilor subacvatice vor circula trenuri de mare viteză, cu un profil hidrodinamic. Un ultim amănunt: tradiționalele tăblițe avertizoare — „Traversarea lărilor este interzisă”. „Atenție! 27 000 Volți! Pericol de electrocutare!” „Nu deschideți ușa în timpul mersului!” „Nu vă aplecați în afară!” — vor deveni cu totul inutile.

● **Ochelari opaci:** Ochelarilor cu lentile colorate, avînd menirea de a feri ochii de strălucirea uneori prea puternică a soarelui, sînt totuși ineficace la persoanele foarte sensibile. Un grup de cercetători a decis să taie nodul gordian, creînd ochelarii opaci. Beneficiarii acestora păstrează contactul vizual cu lumea înconjurătoare prin intermediul unor microcrane cu cristale lichide plasate pe fața interioară a lentilelor. Imaginile sînt colectate de o cameră tv miniaturală, care avînd diferite forme, poate fi purtată la rever (garioafă), la centură (breloc), la manșeta cămășii (buton) ș.a.m.d., oferind totodată unghiuri de vedere inedite asupra realității.

— Nu doresc numărul dumitale de telefon, domnule Pettigrew, glăsuî Mason, arătîndu-se ușor vexat, și trebuie să adaug, că deja regret că ți l-am dat pe al meu.

— Dar trebuie să ți-l dau pe al meu!
— Alurea, lasă-te de asta.
— O propoziție, hai să stabilim o propoziție pe care să ne-o comunicăm dimineța.

— Vrei să-mi explici și mie ce înseamnă toate astea?

— Te rog, timpul este limitat.

— Repeți asta mereu. Începe să fie...

— Totul s-ar putea sfîrși în orice mo-

Fredric Brown

Margarete

Dr. Michaelson își conducea soția, care se numea d-na Michaelson, prin complexul seră-laborator. Era pentru prima dată, după multe luni de zile, cînd d-na Michaelson vizita astfel locul unde soțul său se dedica experiențelor și cercetărilor și, în aceste luni, fuseseră montate numeroase instalații noi.

— Vorbeai deci serios, John, zise în cele din urmă d-na Michaelson, atunci cînd îmi povesteai despre experiențele tale asupra comunicării cu florile? Eram sigură că glumeai.

— Cîtuși de puțin, era foarte serios. Contrar părerii generale, florile posedă inteligență, cel puțin una fragmentară.

— Totuși, ele nu pot vorbi!

— Nu așa cum vorbim noi. Dar, contrar părerii generale, florile comunică între ele. Telepativ, oarecum, și proiectînd nu cuvînte, ci imagini.

— Comunică poate între ele, dar n-o să-mi spui că...

— Draga mea, contrar părerii generale, e posibilă stabilirea unei comu-

nicați între oameni și flori; e adevărat că pînă acum nu am reușit să stabilim comunicarea decât într-un singur sens: izbutesc să le captez gîndurile, dar nu pot să le trimit la rîndul meu mesaje.
— Dar... dar cum procedezi, John?
— Contrar părerii generale, gîndurile — fie ele umane sau florale — sînt unde electromagnetice care pot fi... dar nu va fi mai simplu să-ți arăt cum funcționează.

Dr. Michaelson își chemă asistenta, aflată în celălalt capăt al încăperii:

— Domnișoară Wilson, vrei să-mi aduci comunicatorul?

D-ra Wilson aduse comunicatorul. Era o banderolă care se fixa pe frunte; din ea ieșea un fir, ce se termina într-o tijă prevăzută cu un mîner izolant. Dr. Michaelson fixă banderola pe fruntea soției sale și îi dădu tijă.

— E foarte simplu: îndreptă tijă spre o floare, și se comportă ca o antenă captatoare de gînduri. Și vei constata cum, contrar părerii generale...

Dar d-na Michaelson nu-și mai asculta soțul. Rămăsese încrîmășată, cu antena îndreptată spre un vas cu margarete așezat pe pervazul ferestrei. După ce ascultă astfel cîteva minute, d-na Michaelson puse antena pe masă, scoase un pistol din poșetă și își ucise înții soțul, apoi pe d-ra Wilson.

Contrar părerii generale, pentru a afla dacă te iubește, nu te iubește, te iubește, nu te iubește... nu e neapărat nevoie să smulgi petalele margaretelor.

Sfîrșit

Profesorul Jones frămînta teoria timpului de cîteva ani.

„Am găsit ecuația cheie, îi spuse într-o zi fiicei sale. Timpul este un cîmp. Mașina aceasta, construită de mine, poate acționa asupra acestui cîmp și chiar să-l inverseze sensul”.

Și apăsînd butonul spuse: „Acum timpul va trebui să curgă invers curgă să trebuii va timpul acum” spuse butonul apăsînd și.

„Sensul inverseze să-i chiar și cîmp acestul asupra acționa poate, mine de construită, aceasta mașina. Cîmp este timpul. Sala fiicei zi într-o spuse îi, cheie ecuația găsit am.”

Ani cîteva de timpului teoria frămînta Jones profesorul.

tișrîfS

în românește de DORIN DAVIDEANU și CONSTANTIN COZMIUC

— Nu. Desigur, este greu de crezut că tu exiști cu adevărat, dar ai face mai bine să admiti o asemenea experiență, în loc să mă contrazici. După cum am mai spus, s-ar putea însă să mă înșel.

— Este îmbucurător că admiti asta. Mason se calmase și-și aprinsese hotărînd al vieții mele pînă acum, mi-ar trebui toată noaptea, și încă ar fi prea mult de reținut pentru cineva cu memorie mediocră. Ne terminăm băuturile și ta. Numele meu, cum ți-am mai spus, este Herbert George Mason. Am 46 de ani, sînt însurat, am trei copii, lucrez în comerțul cu mobilă și, ca să-ți fac un rit o țigară. Nu știu prea multe despre aceste lucruri, dar nu ești prea departe de eroarea pe care ești gata s-o accepți. Acum dă-mi voie să te asigur că nu există doar de cinci minute, și doar în mîntea te duc la mine acasă să-ți dai seama că...

— Ești doar omul din visul meu, cel care vorbește, spuse Pettigrew tare.

2-3-2-5-4-5-4. Am să sun la numărul asta, dacă există, dar n-ai să fii tu cel de la capătul firului. 2-3-2...

— De ce ești așa agitat, domnule Pettigrew?

— Din pricina a ceea ce s-ar putea întimpla cu tine în orice clipă.

— Asta-i o... amenințare?

— Telefonul! urlă el. E mai tirziu decît am crezut!

— Telefonul? repetă Mason clipind și hîlbîndu-se la Pettigrew, care era în continuă transformare.

— Cel de lângă mine. Mă trezesc!

Mason îl înșfăcă de brațul care dispăruse în cea mai mare parte, Pettigrew devenise o lumină tot mai palidă, iar cînd Mason își privi mîna cu care-l apăsase îi veni destul de greu să admită că nu mai avea nici degete, nici oase, nimic.

* Din volumul lui KINGSLEY AMIS, „Collected Short Stories”.

în românește de SILVIU GENESCU

Kingsley Amis

Viața lui Mason

ment, iar eu s-ar putea să mă pomenesc într-un loc total diferit, presupun că la fel și tu, deși nu mă pot opri să mă indoiesc că...

— Domnule Pettigrew, ori îmi explici ce se întîmplă, ori îți iei tălpășița.

— Bine, făcî Pettigrew, a cărui dezamăgire creștea, dar mă tem că nu va folosi la nimic. Vezi, cînd am început să discutăm, mi-a trecut prin mîntea că ai putea fi o persoană reală, asta din pricina modului în care...

— Scutește-mă de blîgii infanțile,

de a lua contact a doua zi cu persoanele învinute pentru a confirma această experiență. Asta ar putea dovedi cîte ceva privitor la mîntea umană, nu-i așa? Oamenii comunicînd prin vise. Păcat că așa de puțini realizează că de fapt visează. Eu am trăit asemenea experiențe doar de patru ori în 20 de ani, și de atunci n-a mai mers nimic. Ori uitam amănunțele, ori descopeream, ca și în cazul de față, că persoana este inexistentă. Dar am să continui să...

— Ești nebun.

Acest „PARADOX” a fost îngrijit de DORIN DAVIDEANU, GYÖRFFY GYÖRGY, VIOREL MARINEASA și ilustrat de SERGIU NICOLA.